

Прозорец

1•2024 (86)

**Каквото
посееш, това
ще пожънеш**

**Не съгрешавайте
против детето**

**10 НЕЖЕЛАНИ „ПОДАРЪКА“
на детската масова култура**

**НА КОГО ПОВЕРЯВАМЕ
ДЕЦАТА СИ?**

НЕ СЪГРЕШАВАЙТЕ ПРОТИВ ДЕТЕТО

4

Чарлз Спърджън

ИЗГРАЖДАНЕ НА ХРИСТИЯНСКИ ЦЕННОСТИ У ДЕЦАТА

22

Станислава Костадинова

ТИ И ДОМЪТ ТИ

7

Чарлз Хенри Макинтош

КАКВОТО ПОСЕЕШ, ТОВА И ЩЕ ПОЖЪНЕШ

24

Н. Антониук

НА КОГО ПОВЕРЯВАМЕ ДЕЦАТА СИ

10

Магдалена Господинова

ПОКЛОНЕНИЕ СЪС СЕМЕЙСТВОТО

27

Джейсън Хелопулос

10 НЕЖЕЛАНИ „ПОДАРЪКА“ НА ДЕТСКАТА МАСОВА КУЛТУРА

13

Габриел Стойчев

СЕМЕЙНИТЕ БОГОСЛУЖЕНИЯ

29

Алейна Кели

ПЕТ СЪВЕТА КАК ДА ИЗЯВИМ ЕВАНГЕЛИЕТО КАТО РОДИТЕЛИ

16

Лидия Кайзер

РАЗГОВОР ЗА ПОРНОГРАФИЯТА

30

Гарет Кел

МЛАДИТЕ ЖЕНИ ДА ОБИЧАТ ДЕЦАТА СИ

18

Светлана Вълкова

БЛАГОДАРЯ ТИ, МАМО

34

Асен Босев

В ГЛАВНОТО – ЕДИНСТВО, ВЪВ ВТОРОСТЕПЕННОТО – СВОБОДА,
ВЪВ ВСИЧКО – ЛЮБОВ.

Блажени Августин

Главен редактор
Йордан Пеянски
Стилистичен редактор
Бойка Юркова
Превод: **Богдан Иванов**
Дизайн: **Калина Вълкова**

Редакционна колегия
Иван Вълков, Йордан Пеянски,
Калина Вълкова, Люба Никифорова,
Наталия Ужакова, Зора Русинова
Илюстрации
www.shutterstock.com

www.fsnb.bg

Авторите носят отговорност за своите материали. Мнението на редакцията невинаги съвпада с тяхната позиция. Получените материали не се рецензират и не се връщат. Текстовете на с. 4, 7 и 24 са преведени със съгласието на сп. „Вера и живот“.

На кого поверяваме децата си?

Хм... Този въпрос ме връща в мое-то детство, защото аз самият доверчиво бях „поверен“ от родителите ми на тогавашната система, която успя да формира у мен твърда увереност, че няма Бог, че маймунското стадо е миналото на човечеството, „светлото комунистическо бъдеще“ е единствената правилна посока, а гробът – краят на всичко.

Затова още в ранно детство с желазна детска воля настоявах пред тях, когато ми дойде времето, да бъда погребан извън гробищния парк на селската ни черква, защото „религията е опиум за народите“.

Всъщност не мога да виня напълно родителите ми за сумрачното минало и още по-мрачните перспективи, които ме очакваха. Те самите са били поверени от своите родители на същата система, която

щеше да заведе и тях, и мене във вечна погибел...

Простете, че започвам с този печален пример от детството ми. С него исках да онагледа, че освен радостта да имаш деца, родителството предполага и огромна отговорност, защото от личния пример и решения на родителите в огромна степен зависи какъв ще бъде житейският път на децата им. И защото днешните опасности за децата ни не са нито по-безобидни, нито по-малко смъртоносни от онези в моето детство.

Има обаче и още нещо, а то е много по-важно. С голяма вероятност именно действията или бездействиата на нас като родители ще определят и необратимата съдба на децата ни за вечността – защото гробът все още не е краят на всичко.

Ясно виждаме, че такова извисено съзнание не битува у средноста-

тистическия родител днес, макар че всеки би се съгласил, че носим голяма отговорност за децата си. Пред кого обаче?

Ценни отговори на този и други съдбоносни въпроси относно бъдещето на децата ни и нашата отговорност като родители дават материалите в списанието, което държите в ръцете си.

Скъпи приятели, тъй като наистина обичате децата си (или децата по принцип, ако нямате собствени) и желаете на тях и на себе си най-светло бъдеще, прочетете внимателно статиите нататък. Няма да съжалявате. Вашето дете – също.

Благодатно време с новия брой!

**Йордан
Пеянски**

НА КОГО ПОВЕРЯВАМЕ
ДЕЦАТА СИ?

„Рувим отговори и им рече:
Не казах ли ви:
Не съгрешавайте против детето?
Но вие не послушахте.
Ето, кръвта му се изисква.“
Битие 42:22

4

НЕ СЪГРЕШАВАЙТЕ ПРОТИВ ДЕТЕТО

„Не казах ли ви: Не съгрешавайте против детето?“ Рувим задава този въпрос на своите братя, когато те заедно стоят пред строгия управител на Египет – брат им Йосиф, когото не разпознават.

„Наистина това ни е наказание за греха против брат ни. Ние видяхме мъката на душата му, когато ни молеше, но не го послушахме. Затова ни и постигна тази беда“ – проумяват братята (Бит. 42:21).

Ако извършваме грях, след като сме били предупредени, гласът на съвестта ни ще ни осъжда по-силно, като ни напомня за онези съвети и

увещания, които сме пренебрегнали навремето. Този, който знае от какво се нуждае детето и все пак съгрешава срещу него, е несравнимо по-виновен в очите на Бога, отколкото този, който го извършва неосъзнато.

Молбата на Рувим касае всички възрастни: „Не съгрешавайте против детето!“. Бих го казал на всеки родител, на всеки брат и сестра, на всеки учител, на тези, които имат семейство, и на тези, които нямат. Не съгрешавайте нито против собствените си деца, нито против чуждите, нито против което и да било дете –

като онези, които са „ничи“, които просят по улиците. Дори и да съгрешите против възрастен, не съгрешавайте против детето!

Лошо е възрастни да бъдат вкарвани в грях, но още по-лошо и в по-висша степен отвратително е да се сее зло семе на порок в сърцата, които не са опетнени от грубите грехове. Не извършвайте духовни убийства на деца! В името на Бог и в името на човечността, моля ви, не приемайте върху себе си ролята на Ирод, убивайки морално невинните.

Когато изучаваме историята на Йосиф, можем да видим три вида

грехове против детето. Първият се изявява в предложението на завистливите братя: „Да го убием и да видим какво ще излезе от сънищата му“. Има духовно и морално убийство на момчета и момичета и тук дори рувимовците, тоест хората, които не са такива, каквито трябва да бъдат, протестират: „Не съгрешавайте против детето“. Не го приучвайте към лъжа, към нечестност, към пиянство, към пороци. Никой сред нас не желае да постъпва така, а същевременно го правим с лошият си пример.

Нерядко самите родители погубват децата си. Те сякаш правят всичко възможно, за да превърнат децата си в зараза за обществото и бич за страната. Когато видя малолетни престъпници, неволно си задавам въпроса кой е бил техният убиец. Отговорът е тъжен: основно те са жертви на родителския грях. Дори най-кръвожадните хищници не погубват своите малки, но грехът

прави човека способен да погуби душата на собственото си дете.

Вторият вид грях срещу детето виждаме в предложението на Рувим: „Хвърлете го в ямата, която е в пустинята, а ръка не слагайте върху него“. Мнозина по някаква причина си мислят, че детето трябва да бъде оставено само на себе си – да не се пипа, докато не порасне, и тогава вече ще го спасяваме от погибел. „Не слагайте ръка върху него – като че ли казват те, – засега го оставете само на себе си. Да бъде убито е тежко престъпление, оставете го в пустинята до по-удобно време. Тогава ще дойдем и ще го спасим.“

Някои християни изобщо не обръщат внимание на децата си и живеят така, сякаш децата не съществуват. Дали ходят на неделно училище, дали четат Божието Слово – това не ги интересува. Тези добри хора ни най-малко не се притесняват за възпитанието на децата си в Господното учение и наставление. Бих им казал: Не съгрешавайте против детето си чрез вашата небрежност!

Широко разпространено е мнение, че децата не трябва да бъдат водени към Бог – чак когато пораснат, може да започне грижата за тяхното обръщение. Да мислиш по този начин означава да съгрешаваш против детето. Нито един стих в Свещеното Писание не оправдава тази небрежност. Пророк Йеремиа се оплаква: „Дори и зверовете подават гърди и кърмят своите рожби, а дъщерята на моя народ стана жестока като камилска птица в пустиня“ (Плач. 4:3). Нека това обвинение не се отнася до нито един от нас! Защо детето да остава в рова на своята природна поквара? Вместо това с цялото си сърце незабавно помолете Господ да го извади от този ужасен ров.

Третият вид грях е продажбата на Йосиф. Братята с радост продават Йосиф на измаилянските търговци, чийто керван минава наблизко. Мисля, че мнозина от нас са склонни да постъпват по същия начин.

Ако обичаме Библията, няма да дадем децата си във властта на онези, които ще ги поробват с вредни учения. Продават своите деца също и онези, които се грижат повече за светските им интереси, отколкото за душата им.

Сигурен съм, че няма да искате да продадете децата си буквално, но не по-малко ужасно е да бъде продадена душата им. Не съгрешавайте против детето. Не го продавайте на измаиляните. Замислете се дълбоко, преди да извършите това ужасно престъпление!

Понякога грехът срещу детето се състои в пренебрежителното отношение към него. „Толкова е странен!“ – казват родителите и възпитателите, оправдавайки своята прекомерна строгост. Сигурно сте чели приказката за лебеда, който се измътил в гнездото на патицата. Нито патокът, нито патицата, нито патенцата можели да направят нещо от този безобразен гъсок, а той всъщност бил най-прекрасният от всички. Йосиф бил такъв лебед в гнездото на Яков. Братята, а дори и баща му не са го разбирали: „Нима аз и майка ти, и братята ти ще дойдем да ти се поклоним доземи?“ – казва му Яков (Бит. 37:10).

Предполагам, че не е било лесно да се живее с Йосиф. Когато неговите братя постъпвали лошо, той известявал това на баща си. Сигурно са го наричали доносник и предател, въпреки че всъщност е бил мило и нежно дете. Имал сънища, които били някак странни и дразнещи. Братята го наричали подигравателно ясновидец и може би са го смятали за ненормален. Йосиф бил любимец на баща си и това го правело още по непоносим в очите на другите деца в семейството.

Историята се повтаря. Може би особеностите на вашето дете произлизат от превъзходството на неговата природа и от способностите, които не са намерили полезно приложение. Каквато и да е причината, не съгрешавайте срещу детето само

Родители, не съгрешавайте против детето, като постоянно се дразните от него. Не го упреквайте за всякакви дреболии и не му казвайте: „Ако беше вярващ, нямаше да направиш така“.

те против детето, като преследвате някаква друга цел освен неговото обръщение към Бог чрез Спасителя Христос.

Родители, не съгрешавайте против детето, като постоянно се дразните от него. Не го упреквайте за всякакви дреболии и не му казвайте: „Ако беше вярващ, нямаше да направиш така“. Вие, които сте християни и глави на семействата, често постъпвате и говорите неправилно и ако вашият Небесен Отец беше толкова строг с вас, както вие сте строги с децата си, когато не сте в настроение, струва ми се, че щяхте да се чувствате много зле.

Бъдете кротки, добри, нежни и любящи. В същото време не съгрешавайте против детето с прекалено глезене. В някои семейства малкото момче става господар. То управлява майка си, а майка му – бащата, и по този начин детето управлява целия дом. Това е много неразумно, неестествено и във висша степен опасно за детето. Не поливайте фиданките, които растат в дома ви, нито с оцет, нито със сироп.

Не съгрешавайте против детето и не преставайте да се молително за него, докато сърцето му не бъде предадено на Господ. Нека Светия Дух ви даде мъдрост как да постъпвате с тези млади безсмъртни души.

Чарлз
Спърджън

защото е странно. Разбира се, не показвайте към него и пристрастие, не му правете „шарена дреха“, защото тогава братята му ще имат основание да завиждат. Но, от друга страна, не му се карайте без причина, не пречупвайте духа му.

Има хора, които отглеждайки в дома си „малкия Йосиф“, съгрешават против детето с безразсъдно ласкателство. Момчето е умно и говори интересно. Те го настаняват на масата, така че всички да го виждат, обсипват го с похвали, карат го да повтарят отново и отново това, което е казало. Така развиват у детето гордост, правят го досадно и прекалено самонадеяно.

Обикновено децата, които биват излагани на показ, бързо деградират. „Погледнете колко удивително момче е нашият Иван! Той знае толкова много неща!“ – възкликват родителите. Да, аз виждам какво удивително неразумна е неговата

майка, колко безотговорен е неговият баща, който излага детето си на такава опасност. Не съгрешавайте против детето си, като сеете семена на гордост, които бързо ще поникнат и ще дадат лош плод.

Не бива обаче да се изпада и в другата крайност. Много добри желания са били смразени с презрителни подигравки и много прекрасни пориви са загинали още преди да съзреят. Внимавайте да не потискате ентузиазма на младостта, насочен към добро! Нека Господ опази мен и вас да не загасим искрата на благодатта в душата на детето и да не бъде унищожена пъпката, която може да разцъфне в чудно цвете. Нека внимаваме с думите и постъпките си по отношение на децата.

Не съгрешавайте против детето, като просто му разказвате библийски истории, без да посочвате към Спасителя, защото така му давате камък вместо хляб. Не съгрешавай-

ТИ И ДОМЪТ ТИ

Върху израиляните е била възложена голяма отговорност. Те трябвало не само „да слушат и да научават думите на закона“, но също и да „учат своите синове“. Обучението на децата е всеобщ и неизменен дълг на човечеството, който не може безнаказано да бъде пренебрегван. Бог казва за Авраам: „защото Аз го избрах, за да заповядва на синовете си и на своя дом след себе си да ходят по пътя Господен и да вършат правда и съд“ (Бит. 18:19). Тези думи показват, че Бог обръща внимание на семейния живот и на спазването на благочестие в семейството. В Священото Писание никъде не срещаме позволение да възпитаваме децата си в невежество, безотговорност и своеволие.

Свършено вярно е, че не можем да направим децата си християни и че не трябва да ги превръщаме във формалисти и лицемери. Не сме призвани да правим от тях каквото и да било. Трябва само да изпълняваме нашия дълг като родители и да дадем възможност на Бог да се погрижи за резултата. Ние имаме заповед да възпитаваме децата си в „учение и наставление Господне“ (Еф. 6:4).

Кога трябва да започне това възпитание? Разбира се, от самото начало. Не можем да отречем тази отго-

ворност, нито трябва да се опитваме да се освободим от нея. Ако я пренебрегнем, ще жънем плодовете на нашата небрежност. Всеки от нас има дълг, който е призван да изпълни.

Мнозина не харесват тази дума и я свързват със закона. Това е погрешно. Едно е сигурно: можем да разчитаме на Божията помощ само когато неотклонно следваме пътя на изпълняване на нашия дълг. За християнина е недостойно да говори за покорство на Бога и в същото време да избягва да изпълнява своя дълг. Нищо не оправдава такова поведение. Всеки, който пренебрегва своите задължения по отношение на децата, навлича върху себе си и върху тях пагубни последствия. Християнското възпитание се състои в две неща – да доверим децата си на Бог и да ги учим за Него. Да изпълняваш първото, като пропускаш второто, значи да противоречиш на закона. Да признаваш второто, без да изпълняваш първото, значи да служиш на закона. Съблюдаването на двата принципа заедно е здраво християнство на практика. Понякога вярващите родители – особено тези, които наскоро са станали такива, са склонни да пренебрегват тези свои задължения. Те предават възпитанието на децата си на други и се стараят да избегнат свързания с това труд и

грижи. Но ще дойде време, когато подобна небрежност непременно ще повлече след себе си много неприятности, големи затруднения и огорчение.

За да успеем като родители, трябва всеки ден да търсим подкрепа от Бог и да черпим от неизследимото богатство на нашия Небесния Отец всичко, което ни е нужно – благодат, мъдрост, сила за нравствен живот – всичко, което ще ни направи способни да изпълняваме добре свещените родителски задължения.

Ако в родителството си не прибягваме към дарената ни Божия сила, а търсим личното си удобство и пренебрегваме дълга си, трябва да сме готови за множество скърби, които рано или късно ще дойдат в живота ни: „Недейте се лъга: Бог поругаван не бива. Каквото посее човек, това и ще пожъне: който сее в плътта си, от плътта ще пожъне тление; а който сее в духа, от духа ще пожъне вечен живот“ (Гал. 6:7-8). Истинското християнско възпитание започва от най-ранната възраст. Малките деца започват да разбират всичко много рано. В ежедневието им живот те трябва да са заобиколени от атмосфера на любов, мир, чистота, святост и справедливост. Това оказва голямо влияние на тяхното нравствено развитие. Много е важно да виждат, че техните родители живеят в любов, в съгласие, грижат се един за друг, държат се добре с другите и са милосърдни към бедните. Дори не си представяме колко лошо влияе на детето гневният поглед, рязка дума на бащата към майката и обратно. Ако целият ви живот минава в караници (както, за съжаление, се случва в някои семейства), ако съпругата постоянно противоречи на мъжа си, а той я оскърбява, това влияе пагубно на децата.

Друг много важен, но често пренебрегван момент е нашето задължение да научим децата си на безусловното послушание. Не може да не настояваме за това. От него зависи редът и щастието в семейството. Послушанието е заповед от Бог: „Вие, децата, бъдете послушни на родителите си, в името на Господ, защото това е справедливо“ (Еф. 6:1), „Децата, бъдете във всичко послушни на родителите си, защото това е благоугодно на Господ“ (Кол. 3:20). Нужно е да настоявате детето да ви слуша от самото начало на възпитанието, т.е. от най-ранна възраст. Необходимо е да му внушите подчинение на властта, която е поставена от Бог, и то „във всичко“, както казва апостолът. Ако не обърнете достатъчно внимание на това от самото начало на възпитанието, ако дадете на детето пълна свобода, неговото своеволие бързо ще нарасне и с всяка година ще става все по-сложно то да бъде управлявано. Затова преди всичко бащата трябва да утвърди своя авторитет, в основата на който трябва да бъдат положени твърдостта и нравствеността. Когато това бъде постигнато, баща-

Понякога криворазбрана нежност подтиква родителите да отстъпват на децата си, но така те сеят в плътта и действат във вреда на детската душа.

Любовта, която отстъпва пред своеволието на детето, не е истинска любов.

та ще може да показва по отношение на детето цялата кротост и любов, от които детското сърце се нуждае. Във възпитанието не трябва да се прилага жестокост и излишна строгост. Бог е поверил на бащата управлението на семейството, дал е в ръката му жезла на властта. Но когато бащата прекалено затяга юздата, прекалено често прилага своята власт, той само показва своето безсилие.

Когато някой прекалено много тръби за своята власт, можете да сте сигурни, че злоупотребява с нея. Истинската нравствена сила се проявява в спокойното достойнство. Сериозна грешка допуска онзи баща, който противоречи на детето си в дребните неща. Подобно поведение по-скоро ще потисне всяка инициатива на детето. Основата за добро възпитание не е потиснатата инициативност, а покорната воля. Детето трябва да разбира, че бащата му желае само доброто и ако му отказва нещо, то е за негова полза, а не защото иска да го лиши от някакво удоволствие.

За постигане на успешно възпитание е важно да се грижим всеки член на семейството стриктно да изпълнява своите задължения и справедливо да ползва своите преимущества. Господ заповядва на децата да живеят в послушание, а родителите са длъжни да ги научат на това. Детето става непокорно и упорито вследствие на лошото възпитание и това нарушава мира в семейството. Разбира се, има различни характери, различни наклонности. Някои деца се отличават с особено упорита сила на волята и рязък характер, което значително усложнява тяхното възпитание, но това не освобождава бащата от задължението да ги научи на подчинение. В това си усилие той може винаги да разчита на помощта и благодатта на Бог. Вдовицата, която уповава на Господ, също може да управлява децата и дома си не по-лошо от липсващия глава на семейството. Понякога криворазбрана нежност подтиква родителите да отстъпват на децата си,

но така те сеят в плътта и действат във вреда на детската душа. Любовта, която отстъпва пред своеволието на детето, не е истинска любов. Такава проява на любов не съдейства за истинското щастие. Разглезените и упорити деца са нещастни. Те трябва да бъдат научени да мислят за другите и да служат на другите. За да царува мир, съгласие и взаимно разбирателство в семейството, всички негови членове трябва да се грижат един за друг. Ние сме длъжни да се грижим за благото и щастието на ближните, а не само за себе си. Ако всеки постъпва така, нашите домове ще са съвсем различни и Господ ще се прослави несравнено повече в нашите семейства.

Върху всяко християнско семейство трябва да лежи Божият отпечатък – то е длъжно да живее в атмосфера на небесна любов. Как можем да постигнем това? Чрез съзнателните усилия на всеки член на семейството: бащата, майката, децата. Ние сме призвани да вървим по стъпките на Иисус Христос, като изявяваме Него във всичко. Той не търсел Своето и в нищо не се опитвал да угажда на Себе Си. Той винаги се стремил да угоди на Своя Отец. Той дошъл на земята, за да служи, за да дава. Той вършел добро на всяко място, където отивал – изцелявал тези, които се намирали в робството на Сатана. Той бил царственият Приятел на всички слаби, ощетени и скърбящи,

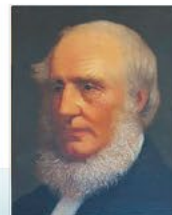
откривал им Своята благодат, Своята любов, Своето състрадание.

„Ти и домът ти“ – това е един чудесен принцип, който проследяваме през цялата Божия книга. В дните на патриарсите, в дните на закона и в епохата на християнството, личната преданост на Бог и истинското благочестие на цялото семейство винаги са имали Божието благоволение и са служили за прослава на святото Господно име. Това е радостен факт. Особено голямо значение той придобива днес, когато светът се потапя в неверие, а светската суетност е толкова силна, че хората, които с цялото си сърце се стремят да бъдат покорни на Божието Слово и да опазят в единство Христовото тяло, срещат много трудности.

Когато виждаме отделни хора или цели семейства да вървят по пътя на истинското благочестие и святост независимо от обстоятелствата, можем с цялата си душа да прославим Господ за това.

Нека действието на Светия Дух да се проявява мощно във всеки от нас, за да се прослави нашият Господ във всичко, чрез всяко възлюбено Негово дете както в личния, така и в семейния живот.

Чарлз Хенри Макинтош

НА КОГО ПОВЕРЯВАМЕ ДЕЦАТА СИ?

10

Всички знаем колко е важно да възпитаваме децата си така, както Бог очаква от нас. Доброто възпитание включва формиране на богоугоден вътрешен свят и правилно отношение към всичко, което ги заобикаля. С други думи, изграждане на библейски светоглед у детето.

В Притчи 22:6 се казва: „Възпитавай детето отрано в подходящия за него път и то няма да се отклони от него дори когато остарее“. Първите години са ключови за формирането на детската личност. Много родители се питат кое е наистина добро за децата им и от какво би трябвало да ги предпазват. Надявам се тази статия да даде отговор на някои от тези въпроси.

Едно от нещата, към които днешните деца са силно привързани, са анимационните филми. Немалка част от тях обаче влияят негативно върху съзнанието им и неусетно формират у тях светоглед, който е угоден на някой друг, но не и на Бога. Често родители недоумяват откъде идва агресията или необяснимите страхове у детето им. Родителите от моето поколение с носталгия си спомняме времето на нашето детство, когато филмите за деца по телевизията се брояха на пръсти. Излъчваха ги в събота и неделя сутрин, а всяка вечер от 19:50 до 20:00 гледахме кратко филмче в предаването „Лека нощ, деца“. Впрочем това беше и часът за лягане на децата. Днес телевизионните канали, от които генонощно се лее анимационна „култура“, са десетки. Има дори бебешките канали, предлагащи уж „образователни“ програми за невръстните, още непроходили деца. Все се питам дали те наистина са полезни за детето, или са просто удобен вариант за прекалено заетите родители. Още по-далеч останаха времената, когато вместо филмче за лека нощ днешните баби и дядовци са слушали от родителите си приказка. Разказана, измислена в момента или прочетена, тя със сигурност е стимулирала мисленето, карала е детското

въображение да рисува картини, герои и случки, а съзнанието – да иска да твори и измисля свои истории. Анимациите, от друга страна, са готови за консумация продукт, при който не се изисква усилен мозъчен дейност, както при слушането на приказка или библейска история. Но това е по-малкото зло.

Редно е като родители да се запитаме: Кои създава днешните детски филмчета? С каква цел? Какво се внушава на децата ни дори чрез най-красиво нарисуваните и обичани анимации на най-известните филмови компании? Американските продукции за деца предизвикват твърде ранна полово потентност и същевременно нежелание за продължаване на рода. Героините в тях се държат като мъже, умеят да се справят сами в тежки ситуации. Често са жестоки и безмилостни. При повечето липсва срамежливост, женственост, целомъдрие. Това формира у децата модел на поведение, който на един по-късен етап може да доведе до обръкване в сексуалната ориентация. Героините са с идеални, добре подчертани и твърде открити женски форми.

Супергероите като Батман, Спайдърмен, Супермен са изобразени с мускулести тела, само по бельо и наметало. Така на твърде ранна възраст у децата се събужда нездрав интерес към тялото на другия пол. Героинята в „Длагин“ е открито похотлива и съблазнителна. Тя няма свян и знае как да се възползва от свършените си форми – и това се приема за нормално. Във филма „Каролайн“ две от второстепенните героини са пенсионирани театрални актриси с ненужно подчертани еротични форми, а дори има епизод, в който едната от тях е без бельо. В друг момент камерата „насочва“ погледа на децата към „невинно“ полюшващия се ханш на майката на малката героиня. Децата не биха се вгледали в това, ако не се подчертаваше толкова напратливо. Чрез анимацията

децата са бомбардирани от недетски образи до такава степен, че у тях възниква състояние, което психолозите наричат „романтичен глад у децата“. На твърде ранна възраст те вече изпитват необходимост да имат „любовни емоции“. А Библията ни учи да пазим сърцето и леглото си чисти. Красотата на анимационните девойки не съществува в реалния свят.

Какво се получава?

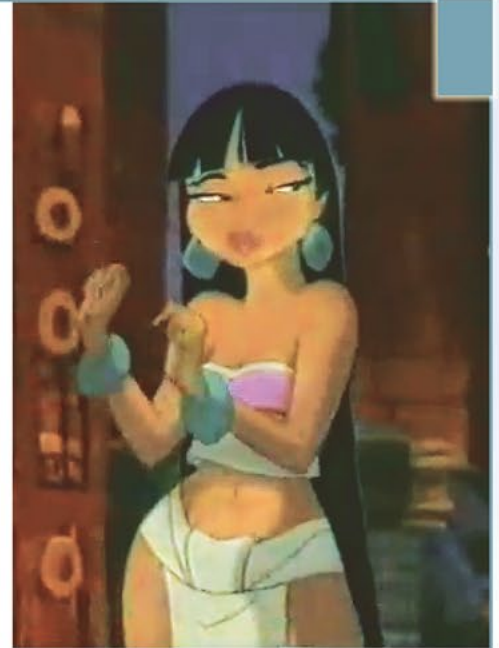
Момиченцата се стремят да постигнат един нереален идеал, а у момченцата се оформя образ на бъдеща спътница, каквато не съществува. Ако във филма героинята е с облекло, разкриващо части от тялото, които би трябвало да принадлежат само на бъдещия съпруг, детето веднага ще изкопира показаната модна линия, без дори да му мине през ума, че това е нередно. Като родители трябва моментално да долавяме тревожните сигнали и да променяме светогледа, насаждан от медиите. Чрез внушението на т.нар. 25-ти кадър във филма „Красавицата и звяра“ е показан отблъскващ контраст между майчинството и нераждащата жена. Аниматорът рисува картина на оживен пазар. На заден план преминава в каляска красавицата, пееща с нежен глас, а отпред за секунди виждаме изключително негативен образ на майка – дебела, грозна, раздърпана, държи в скута си три бебета, които приличат на прасенца, гърчат се като червеи и се опитват да се отскубнат от здравата хватка на грубите ѝ ръце. Е, коя героиня биха си избрали еднородушно всички малки момиченца? Проблемът е, че решението на кого да приличат се внушава на децата подсъзнателно. Ако изобщо има майчина роля, представена в анимациите в добра светлина, тя е при героите животни („101 далматинци“, „Цар Лъв“). Феминизмът толкова силно е повлиял дори на мъже християни, че те са склонни да се отнасят с презрение към идеята

за повече деца в семейството. Това издава липса на библейски светоглед. В Псалм 127:3-4 ни се разкрива друга позиция: „Ето, наследство от Господ са децата, награда от Него е плодът на утробата.“

Както са стрелите в ръката на силния, така са младите синове“. В Притчи 31:28 за добродетелната жена се казва: „Синовете ѝ стават и я облажават“. В Битие 9:7 Бог се обръща към Ной и синовете му с думите: „А вие се плодете и множете, ширете се по земята и се умножавайте на нея“. Тайни общества се борят против раждаемостта, прираства на населението и здравето му християнско обучение.

Толкова е жалко, че на децата днес масово се гледа като на продукт, стока, която придобиваш, а после обслужваш. Имало е времена, когато майките са бдели над рожбите си, за да ги опазят от гибел (спомнете си бебето Мойсей, пуснато в кошница по реката с риск да бъде погълнато от крокодил, но опазено от сигурна гибел; спомнете си кръвния данък по българските земи, по силата на който са отнемали момчета от техните майки и са ги превръщали в еничари, готови да убиват собствените си братя). Анимациите до голяма степен вършат същото зло в съвременния свят, само че днес ние им даваме децата си доброволно. Отваряме им широко вратата (екрана) и ги каним с усмивка само за да си осигурим малко време, в което да не сме ангажирани с детето.

Откъде идват агресията, жестокостта и безсъръгечието? Във филма „Шрек“ – особено обичан от малки и големи, предизвикващ много смях и приятни емоции, психолозите откриват друг шокиращ факт. Там са вмъкнати епизоди, възпитаващи жестокост. Сцената с Фиона, която пее на един славеи, е представена много забавно, но всъщност нейната песен води до смъртта на птицата. Децата реагират с бурен смях на ситуация, която би трябвало да предизвика съчувствие, жалост, възмущение, дори сълзи. Смъртта на птичето обаче е представена като нещо смешно. А впоследствие неговите яйчица стават храна за влюбената гвойка.

Подигравката с природата и погрешното насочване на детските емоции продължава с епизода, в който най-невинно жаба и змия са надути като балони на вървчица, което всъщност е жестокост, а не романтична сцена. Така децата приемат неосъзнато, че да си жесток с животните е „яко“ и високо ценено от другите. Какво стана с милосърдието, с уроците как се превързва счупено краче на птиче? Досещате ли се вече откъде е попило гетето ви своята „невинна“ агресия? Често телевизорите и компютрите се оказват тръба, през която в домовете ни тече и влиза право в умовете и сърцата на децата ни толкова много боклук! Друга опасна страна на детските анимации е привикването на децата със събитието „смърт“. Във филчетата, които са открито агресивни – с много бойни сцени, мрачни картини в ужасни мегаполиси със сиви високи сгради, без никаква зеленина и нулево присъствие на живата красива природа, героите постоянно са подложени на удари и често тяхната смърт е съвсем нормален край, в който няма нищо драматично. Смъртта на „лошите“ обикновено е желана от децата, защото аниматорите я представят така – умре ли лошият, нещата ще се подредят. В „Цар Лъв“ незнаяно защо авторите решават да „убият“ бащата на невръстното лъвче пред очите му.

Картината с антилопите, прегазващи тялото на баща му, е жестока, поразителна с натуралността и безвъзвратността си. Не е реално да очакваме, че животът е само розов и прекрасен. Случват се и такива тежки загуби, следствие на големи трагедии, но да се представя това така грасично на едно малко дете не е най-уместното решение. Спомням си как гледах този епизод с децата ми и все не можех да повярвам в трагичния край. Нагявах се, че като отминат антилопите, ще се окаже, че таткото е жив. Безизходността на случката е покъртителна за впечатлителната детска душа. Съществуват филчета със заглавия „Смъртта на Супермен“, „Булката труп“... Не е нормално, нито пък здравословно за детската душа да привиква с такива понятия. Нека си дадем сметка на какво подлагаме децата си. Нека се замислим с какво ги заливаме всекидневно и какви плодове очакваме от тях, защото е писано: „Недейте се лъга; Бог не е за подиграване: понеже каквото посее човек, това и ще пожъне“ (Галатяни 6:7).

Какъв светоглед се оформя у децата ни – светски, библейски или друг? Сякаш някой невидим иска те да свикнат със смъртта, с грозотата на нечовешките роботски лица, приближаващи се до демонични изчадия, а жестокостта да буги у тях смях и половата разюзданост да е нещо обичайно за тях от ранна възраст. Тези и още много небогоугодни неща могат

да се оправдаят с изречения като: „Всички правят така“, „Това е нещо нормално“, „Какво толкова, да не изпадаме в крайности“.

Нека не подценяваме стиха: „Не се съобразявайте с този век, а се преобразявайте чрез обновения ваш ум“ (Римл. 12:2). Дръжте Библията до главата си – започвайте и завършвайте деня си с нея. Не се заблуждавайте, че дяволът ще дойде в естествения си лик и ще ви се представи лично. Той обикновено се маскира, работи тайно и отдалече: „Бъдете трезвени, бъдете бодри, защото вашият противник, дяволът, като ревящ лъв обикаля и търси кого да погълне“ (1 Петър 5:8).

В Ефесяни 6 глава има конкретни наставления, агресирани както до нас, родителите, така и до децата: „И вие, бащи, не гразнете децата си, а ги възпитавайте в учение и наставление Господно... Облечете се в Божието всеоръжие, за да можете да устоите срещу хитростите на дявола. Защото нашата борба не е срещу кръв и плът, а срещу началствата, срещу властите, срещу световните управители на тъмнината на този век, срещу духовните сили на нечестие в небесните места. Затова вземете Божието всеоръжие, за да можете да противостоите в злия ден и като надвиете на всичко, да устоите“ (ст. 4, 11-13) и „Децата, бъдете послушни на родителите си, в името на Господа, защото това е справедливо. „Почитай баща си и майка си (това е първа заповед с обещание), за да ти бъде добре и да живееш дълго на земята“.

Магдалена
Господинова

10 НЕЖЕЛАНИ „ПОДАРЪКА“ на гетската масова култура

1. НАСИЛИЕ

В анимационните филми не липсват физически наранявания. От „Попай моряка“, през „Том и Джери“ и „Реактивните момичета“ до днешните „Миньони“ – повече от 80 години анимациите не се свенят да показват удари с чук, падане от височини, ръкопашни схватки и използване на хладни и огнестрелни оръжия. Дори ако оставим настрана slapstick комедията, при която целта на всички удари, намушквания и премазвания е да предизвикат смях, има една не толкова явна идея за насилника при представянето на образа на принца. Когато красивата девойка изпадне в беда, принцът трябва да е готов да убие или да бъде убит, за да докаже, че е достоен за обичта ѝ. Чрез все по-многобройните електронни устройства в домовете ни децата могат да бъдат увлечени от различни игри, в които те самите упражняват насилие, като аватарите им в играта боравят с различни оръжия. Така насилието и дори участието във война в реалния свят започват да им изглеждат съвсем в реда на нещата. Те следват стандарт, според който мъжете се оценяват въз основа на способностите им като воители спасители.

2. НЕПОДЧИНЕНИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ

Често родителите са представени като глупави и на заднича, а децата са интелигентни и умни. В присъствието на приятелите си те се срамуват от родителите си и дори ги обиждат. Освен че непрекъснато повтаря колко голям корем има баща ѝ, една от най-честите фрази на прасенцето Пепа е „Глупав татко“. Целевата група на едноименния сериал са деца на възраст от 3 години и нагоре. Забелязва се и още една много опасна тенденция – персонажите от женски пол винаги са по-умни и

находчиви от мъжките персонажи. В руския анимационен сериал „Трите котки“, насочен към деца в предучилищна възраст, Карамелка е тази, която винаги намира изход от ситуацията. За разлика от глуповатите си братя, тя е умна и съобразителна. Във всеки епизод минимум два пъти зрителите чуват крилатата ѝ фраза: „Знам какво трябва да направим!“. Всъщност няколко години по-рано „Маша и Мечокът“ показва същото – Маша, която е невръстно дете, е гениална и изобретателна, а Мечокът, в ролята на бащината фигура, е глуповат и лесно манипулируем. Такъв ненужен феминизъм се „инжектира“ и в анимациите за по-големи деца. Във „Феноменалните 2“ майката-супергероиня оставя съпруга си да се грижи за децата им, докато тя се бори с престъпността. Ваяна от едноименната анимация е много по-изобретателна от който и да е мъжки персонаж във филма, дори от полубожеството Мауи, и благодарение на остроумието си и езическата почит към неживата природа спасява своя народ. Женските „суперперсонажи“, които знаят и могат всичко, а и го правят по-добре от мъжете, не са само в анимациите, но във всеки филмов жанр. „Фюриоза“ поставя женски персонаж на централно място в антиутопичен екшън, „Уондър уоман“, „Хищни птици“, „Мадам Уеб“, „Капитан Марвъл“ и „Тъмния феникс“ – в комиксовите филми, а последните филми и сериали от поредицата „Междוזвездни войни“ – в научната фантастика.

Последният филм от шпионската поредица за Джеймс Бонд отвори вратата за това кодовият номер 007 да бъде носен от жена. За да избегнем евентуално погрешно тълкуване на изброените факти, трябва да отбележим, че няма нищо лошо в равнопоставеността на половете. Вместо обаче мъжете и жените да работят заедно, рамо до рамо, в гореизброените заглавия женските protagonисти откриват

своята истинска сила едва след като се освободят от правилата и ограниченията, налагани от „лошия бял мъж“.

3. ОКУЛТИЗЪМ

Анимационните филмчета са опасна първа стъпка в света на окултното. „Хотел Хазбин“ разказва за Чарли, принцеса на Ада, която отваря хотел за своенравни демони с надеждата да ги „реформира“ и изпрати в рая, като по този начин реши проблема с пренаселеността на Ада. Игрални сериали като „Уензди“, насочени към по-големи деца, показват спиритически сеанс, различни заклинания и вещерството като цяло в най-разнообразните му форми. Статистика в САЩ показва, че трима от всеки десет тийнейджъри са използвали спиритическа дъска или им е било гледано на ръка. Призоваването на духове от деца е явление, познато и у нас.

4. СТРАХЪТ: ЖАЖДА ЗА СИЛНА ЕМОЦИЯ

Толкин е разгледал много подробно „страшния“ елемент в наративите за деца в есето си „За вълшебните приказки“. Според него децата имат инстинктивно влечение към страха, защото изживяват свой прости чък детски катарзис, когато отминат моментът на вживяването и страшното се окаже „наужким“. А и така придобиват първия си опит за смелост и самообладание. Разбира се – пак Толкин го казва, – има приказки, които са твърде зловещи дори за възрастните. Можем да добавим, че страхът, причинен от анимации като набирация популярност в западните общества японски „Demon Slayer“, който показва ужасяващи сцени, е много по-различен от онзи, който децата изпитват, когато вълкът изяде Червената шапчица.

5. ЛГБТ

ЛГБТ дневния ред навлиза през медиите с неприемливи за деца сексуални теми. Броят на анимационните персонажи – представители на ЛГБТ+ общността, расте експлозивно. „Инсайдер“ има създадена база данни, включваща повече от 250 ЛГБТ+ герои от анимационни телевизионни предавания! Дори анимации, насочени към най-малките деца (като гореспоменатата „Прасето Пепа“), включват ЛГБТ+ елементи – Пепа се запознава с бяло мече, което е отглеждано от своите две майки.

Има образи, които преобръщат представата за пола. Луиза Мадригал от „Енканто“ има мъжко телосложение, но говори и се движи като жена. Блуи и Бинго са популярни сред децата женски кученца, чийто пол всеки възрастен би се затруднил да определи поради начина, по който са нарисувани. Дори имената им са „джендър неутрални“. Аниматорите все по-малко се свенят да показват части от телата на своите герои, които е прилично да останат скрити. В пълнометражния филм за Дафи Дък и Порки има сцена, в която задните

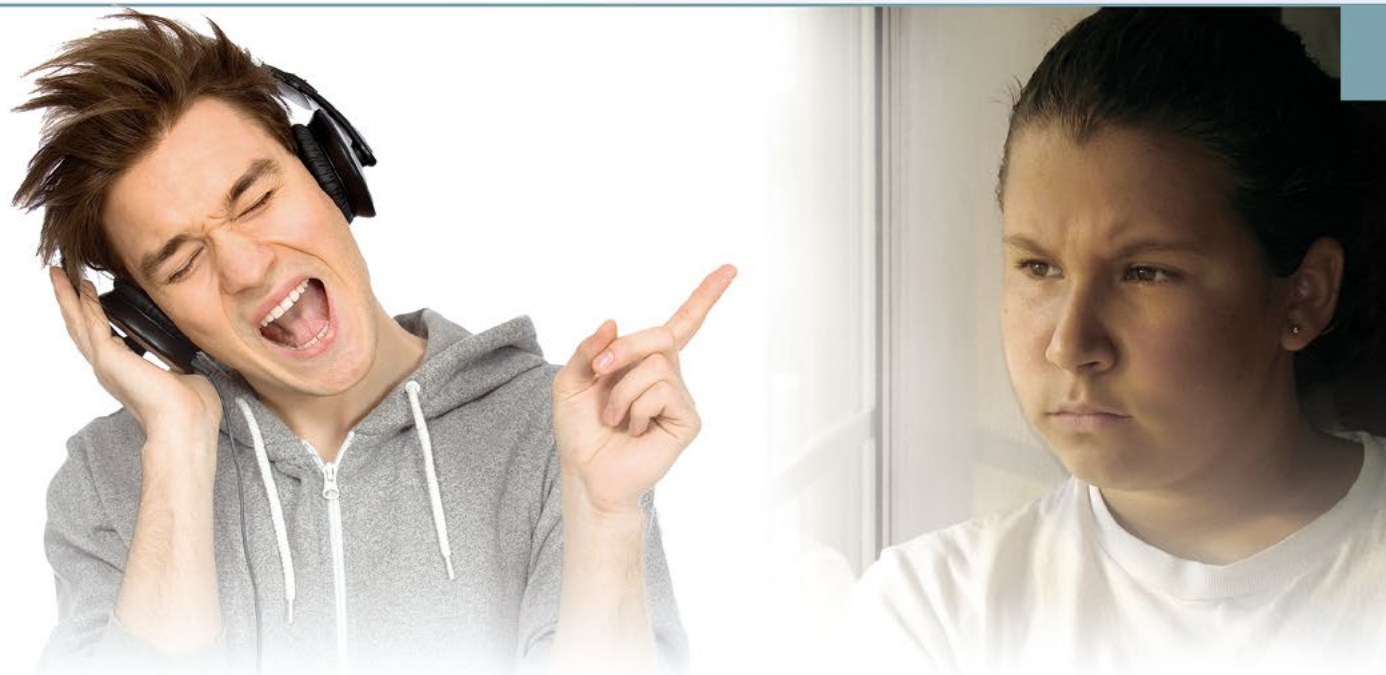
части на патока, които досущ наподобяват човешки, се виждат и дори са обект на шега. Целият този натиск върху младото поколение води до ранна сексуализация и обръкване на представата за собствената личност.

6. ОБИДНИ ЕПИТЕТИ И НЕЦЕНЗУРНИ ДУМИ

Очаква се детските предавания да се придържат към езикови стандарти, съответстващи на възрастта на целевата аудитория. Невинаги обаче това е така и нищо неподозиращите родители могат несъзнателно да изложат децата си на неподходящ език. В някои от диалозите в „Таралейтъ Соник“ ясно могат да се чуят ругатни.

7. БЕЗ ВРЪЗКА С РЕАЛНОСТТА

„Детството е времето на мечтите, на приказките и на измислените герои“, повтарят като мантра детските психолози. Когато детето е малко, то вярва на всичко, включително в измислени персонажи. Някои родители насърчават подобни илюзии, като заблуждават децата си в съществуването на дядо Коледа, Феята на зъбките, единорози, русалки, говорещи автомобили и др. Анимационни и дори игрални филми помагат на родителите в това начинание – десетки са заглавията, в които „добрият старец“ е главен герой. Почти няма популярен анимационен сериал, който да не включва специална история, в която дядо Коледа се нуждае от помощ, а любимците на децата се впускат в действие. Подобен е случаят с Феята на зъбките, която успешно „имигрира“ в България. „Децата в предучилищна възраст имат нужда да вярват в приказки, защото това им дава сила и увереност, че могат да оцелеят в големия плашещ свят на възрастните, помага за нормалното им психо-емоционално развитие, за разгръщането на творческия им потенциал, за обогатяването на фантазията им...“. Самозаблудите и оправданията на родителите нямат край, но като подписват подаръците за Рождество Христово с „Дядо Коледа“ и оставят паричка под възглавницата за всяко паднало зъбче, те по никакъв начин не помагат на психо-емоционалното развитие на децата си. Виртуалната реалност, в която децата могат да влязат чрез различните електронни устройства, и програмите с изкуствен интелект, които генерират изображения, все повече размиват границата между действителността и измислицата.

При определени търсения онлайн повече от 70% от изображенията на първата страница се оказват създадени от изкуствен интелект. Всяко дете постепенно започва да осъзнава кое е реално и кое не, но в днешния високотехнологичен свят става все по-трудно дори за възрастните да различат истинското от измисленото.

8. МОДЕЛИ ЗА ПОДРАЖАНИЕ

Анимациите, сериалите, играчките и компютърните игри са пълни с образи – супергерои, барбитата и дисни принцеси, които задават нереалистични стандарти. Физическият външен вид на Барби отдавна е критикуван за насърчаване на нереалистични идеали за красота, които могат да повлияят на самочувствието на децата и на критериите им за това, как трябва да изглежда собственото им тяло. Проблемът обаче не е само външността – свързането на Барби с модата и материалните притежания показва на децата, че материализмът не е нещо лошо. Принцеса Джазмин се омъжва за Аладин въпреки неговите лъжи преди това, а любовта на Бел към нейния похитител е класически пример за Стокхолмски синдром. Макар че спасява Китай, Мулан не се подчинява на баща си, а Ариел буквално променя същността си, за да се впише в света на любимица. Мъжките образи задават стандарт за изваяни мускулестии тела. Точно както на момчетата се казва, че трябва да са красиви, на момчетата се казва, че трябва да са богати, силни и добре изглеждащи. Почти всеки принц на „Дисни“ е най-силният, но и най-привлекателният мъж във филма. Герои с различен от перфектния външен вид – дебели, слаби, стари, ниски и т.н., са там, за да илюстрират, че принцът няма реална конкуренция от мъжете около себе си. Това безспорно е разрушително за децата – както за момчетата, така и за момчетата.

9. ФИЗИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ

В стремежа си да разрешат проблема със стереотипния външен вид, създателите на съвременните анимации отиват в другата крайност, в която грозното става популярно.

Наблюдава се линия на герои като Хоумър Симпсън и По от „Кунг-фу панда“, които са с наднормено тегло, или такива, които изцяло обръщат представата за красивото – като Шрек.

10. ПОВЕДЕНЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ

Произходът на някои поведенчески проблеми може да се търси в съдържанието на анимационните филми, но скорошни изследвания свързват прекалено дългото заседяване пред екрана с проблеми в училище, агресия и липса на концентрация, т.е. причината за проблемите има и количествени измерения. Родителите, които си мислят, че оставят децата си на грижите на „безопасни детски предавания“, трябва да знаят как се отразяват часовете пред екрана на емоционалното благополучие на техните деца. В последните години тревожността и депресията при младите хора се увеличават, а децата губят присъщата за тяхната възраст емпатия. Бързосменящите се кадри и постоянният звуков фон водят до свръхстимулация на сетивата и на децата им става трудно да контролират стреса и да регулират емоциите си. Поредицата от песни с видеоклипове на Кокомеълън например е хит сред най-малките. Главният герой в тях е бебе, което улеснява отъждествяването на малките зрители с него. Освен това повтарящите се мотиви в песните, които „се забиват“ в съзнанието им, водят до желанието отново и отново да гледат видеото.

Твърде дългото стоене пред екрана нарушава съня на детето, което от своя страна може да причини смущения в настроението и когнитивни проблеми. Все по-често се говори и за екранна зависимост, което не е просто поведенчески проблем, а състояние, засягащо дълбоко мозъка и когнитивната функция, подобно на всяка друга зависимост.

Габриел Стойчев

5 съвета как да изявим ЕВАНГЕЛИЕТО като РОДИТЕЛИ

Искате ли да помогнете на детето си да опознае Исус и да Го приеме за свой Спасител още в ранна възраст? Ако това е вашето желание, трябва да знаете как да споделяте Евангелието като родители и да възпитавате децата си по благочестив начин. Задачата може да ви се стори трудна, но е изпълнима. В края на краищата именно взаимоотношенията между родителите и децата са моделът, който Бог е избрал, за да ни покаже пример за нашето взаимоотношение с Него. Ако дадете на децата си добър пример за такова взаимоотношение, това ще им помогне да опознаят Исус, ще ги доближи до Бога и ще ги доведе до тяхното лично спасение.

Ето пет съвета как да изявявате Евангелието като родители и да възпитавате децата си по благочестив начин.

1 Казвайте им колко много **Бог ги обича**. Едно от най-големите благословения на родителите християни е възможността да показват Божията любов към нас, хората, чрез своята любов към собствените им деца. Всеки път, когато прегръщате детето си и му говорите нежни думи на утеха, вие полагате основата то да приеме истината, че Бог го познава лично и го обича.

Трябва не само да демонстрирате този принцип, но и да казвате често на детето си колко много Бог го обича. Когато го прегръщате, кажете му, че Бог го познава и го обича дори повече, отколкото вие го обичате. Да напомняте на детето си, че Бог го обича, е първата стъпка да му помогнете да опознае Исус и да разбере най-важния принцип на Евангелието.

2 Научете го на **концепцията за добро и зло**. Вторият начин да демонстрирате Евангелието като родител е да има последствия за лошото поведение. Всеки път, когато търпеливо напомняте на детето си: „Това беше грешно и това са последствията“, вие демонстрирате, че има стандарт, според който всяко поведение може да бъде оценено като правилно или грешно, и това е стандартът на Божията слово и Неговия характер. Любящата библийска дисциплина проправя пътя към истините, че „всички съгрешиха“ и „заплата за греха е смърт“. Истинското християнско родителство търпеливо насърчава желанието за праведност у детето. Без осъзнаване на личния грях и неговите последици детето никога няма да разбере нуждата си от Спасител.

3 Родителство с **безусловна любов**. Помогнете на детето си да познае Исус, като показвате безусловна любов като родител. Един от начините да направите това е, като попитате детето си, след като сте го дисциплинирали: „Кога мама и татко те обичат повече – когато си добър или когато си лош?“. С течение на времето то ще научи, че отговорът е: „Обичате ме по същия начин“, а вашето отношение към детето трябва да потвърждава този факт. Когато обичаме децата си безусловно, ние изявяваме истината за безусловната Божия любов към нас, описана в Римляни 5:8 – „когато още бяхме грешници, Христос умря за нас“. Християнското възпитание се стреми безкористно към същия вид безусловна любов, каквато Бог Отец проявява към нас. Въпреки това, както детето ви не е свършено, така и вие като родители ще правите грешки и е важно да казвате това на децата си. Когато (а не ако) сбъркате, дисциплинирайте в гнева си или сте прекалено строги или пък непоследователни, извинете се на детето си и му кажете, че ще се постараете да се справяте по-добре, защото не така се държи с нас Бог, нашият Отец. Кажете му, че макар да го обичате толкова много и винаги да се опитвате да бъдете най-добрият родител за него, Божията любов е по-голяма, а Неговата мъдрост и дисциплина са свършени. Напомнете му, че Бог винаги ще показва към него безусловна любов независимо от това, което то прави.

4 Кажете му, че **грехът влияе на взаимоотношенията**. Като родители можете да покажете на децата си как функционира връзката с Бога, като говорите за това, как грехът влияе на вашите взаимоотношения. Всеки път, когато детето ви не ви се подчинява или ви лъже и вие говорите с него за това, кажете му как неговото поведение се отразява на взаимоотношенията ви. Споделете с него как заради греха му на вас ще ви е по-трудно да му се доверите, че следващия път ще постъпи правилно или ще каже истината. Божията любов към нас е безусловна, но грехът може да накърни взаимоотношението ни с Него. Когато доверието е нарушено, е трудно да имаме добри взаимоотношения. Всъщност неизповяданият грях ожесточава сърцето на грешника и прави по-вероятно да продължим със същото вредно поведение, което наранява и нас самите, а не само взаимоотношенията, които ценим. Когато детето признае, че грехът е грешен, и помоли за прошка, това помага на връзката ви да стане по-добра и по-силна и е чудесен пример за Евангелието в действие.

5 Създайте **култура на прошката**. Добре е да говорите с децата си за това, че изповядването на греха и искането на прошка помага за създаването на добри взаимоотношения с Бога и с другите хора, но още по-добре е да демонстрирате този принцип. Когато направите грешка и трябва да помолите детето си за прошка, говорете за това как обидното ви поведение е накърнило взаимоотношенията ви, как молбата за прошка дава шанс да се поправите и как признанието намалява вероятността да направите същото отново. Оттук нататък е много лесно да обясните, че когато съгрешим срещу Бога, Той не ни изхвърля от семейството, но грехът накърнява взаимоотношенията ни с Него. Изповядването на греха ни и искането на прошка активира истината в 1 Йоан 1:9, че ако изповядваме греховете си, Бог не само ни прощава, но и ни очиства от неправдата, което води до въз-

становяване на връзката ни с Него и до това да грешим по-малко. Никой от нас не може да бъде съвършен, но ние сме благодарни за Евангелието, което ни показва как да се справяме с греха си по начин, който е здравословен за нас, за другите хора и за връзката ни с Бога. Нека вашият дом бъде място, където прошката е на почит! Преподаването на Евангелието в дома ви – с думи и, което е по-важно, с действията ви като родители, е най-добрият начин да помогнете на детето си да опознае Иисус в ранна възраст и да разбере как функционира връзката ни с нашия Небесен Отец.

Когато знаете как да възпитавате децата си по благочестив начин и как да демонстрирате Евангелието като родители, вие всъщност ще сте ги научили как да живеят в добри взаимоотношения с Бога още преди да напуснат дома ви, подготвяйки го по най-добрия възможен начин за бъдещия им живот.

Лугия Кайзер

МЛАДИТЕ ЖЕНИ ДА

В Псалм 127 четем: „Ето, наследство от Господ са чедата и награда от Него е плодът на утробата“. Нашите деца не са наша собственост, те са Божии и са ни поверени като дар. Това разбиране за децата формира правилното отношение на родителите към тях.

Бог е вложил в децата способността да възприемат любовта. Те се раждат с тази способност. За да живее и да се развива хармонично, на детето му е необходима любов. Д-р Рене Шпиц провел интересно изследване, за да установи какво значение има в живота на децата любовта на възрастните към тях. Наблюдавани са две групи деца на възраст от 3 месеца до 5 години – едните били отглеждани в сиропиталище, а другите в семействата си. Хигиената и храната в двете групи не се различавали.

В сиропиталището за децата се грижели възпитателки. Групите наброявали 10 – 12 деца и жените успявали да удовлетворят само най-належащите им нужди, без да проявяват към тях любов, нежност или поощрение за каквото и да било. Децата, отглеждани в семействата си, получавали много внимание, любов и поощрение.

На петгодишна възраст децата от сиропиталището били емоционално незрели, много от тях не могли да говорят правилно, да ходят и да се хранят самостоятелно. Всичките 90 деца, с изключение на две, се оказали истински инвалиди. По думите на един от лекарите те се държали като „апатични идиоти“. Поразително висока била и смъртността. Наблюдавани са общо 239 деца. В групата на децата, отглеждани в семействата си, нямало смъртен случай, а в групата на децата от сиропиталището смъртността достигнала 37 на 100. Изводът е ясен: ако не сме обичани, умираме.

В книгата си „Терапия на реалността“ известният психиатър д-р Уилям Гласър пише, че душевни болести не съществуват. Отклоненията от общоприетите норми, които класифицираме като такива, са резултат от две основни незадоволени потребности – да обичаш и да бъдеш обичан. От първите мигове на живота си детето се нуждае от родителска топлина. Когато започне да вижда, то търси зрителен контакт с родителя. Когато прохода и получава първите си наранявания, то се нуждае от нежните успокояващи ръце, които отнемат болката и страха. В отговор на любовта си към детето бащата и майката получават неговата любов към тях.

На способността на детето да обича влияе не само изразената към него родителска любов, но и любовта между майката и бащата, която детето вижда в делата и думите им. Ако тази любов не е изразена (да не говорим за случаите, когато тя липсва), детето по-късно ще я търси във филми, списания и романи.

Родителската любов трябва да бъде безусловна. Пример на безусловна любов за нас е Христос, Който не ни поставя условия, които да изгълним, за да ни обича. Той ни обича такива, каквито сме, когато идваме при Него, но не ни позволява да останем такива през християнския си живот, а ни променя, възпитава, учи. Ние трябва да обичаме нашите деца независимо какви са, как изглеждат, колко са красиви, умни или

ОБИЧАТ ДЕЦАТА СИ

послушни. Децата с вродени или придобити заболявания се нуждаят точно толкова от любовта на родителите си, колкото и здравите.

Всеки родител иска неговото дете да бъде най-красивото, най-умното, най-талантливото. Но нека се замислим защо го иска. Не е ли заради самия себе си, за да задоволи егоистичното си желание да се похвали с детето си? А самото дете има нужда просто да го обичат без каквито и да било уговорки. Безусловната любов е постоянна и не зависи от държанието на детето. Можем да осъждаме поведението на детето в определени случаи, но трябва да продължим да го обичаме – както Христос мрази греха, но обича грешника. Наказанието не е липса на любов. Напротив, наказанието трябва да се налага от любов, то служи за поправяне на детето за неговото добро.

Любовта на родителите дава на детето сигурност, която е много важна за развитието му като личност. Ако един родител проявява обич към детето си само когато е добро и послушно, и му казва, че няма да го обича, ако не слуша, той поставя тази сигурност под съмнение. Детето се плаши от несигурността и това влияе върху психичното му здраве. Правилната позиция на родителите е не да заплашват детето, че няма да го обичат, ако не слуша, а да му вдъхнат увереност, че ще го обичат винаги, и точно защото го обичат, ще го наказват при нужда, за да му помогнат да се научи да бъде послушно на родителската воля, която е добра за него. Дете, научено да се покорява на майка си и баща си, по-късно с по-голяма готовност ще се покори на Божията воля и няма да се плаши от нея.

Майката заема особено място в живота на детето. Още преди раждането животът му е свързан с живота на майката. Но не само майката променя детето, а и то променя нея, придава нов смисъл и перспектива в живота ѝ. Самото появяване на детето предизвиква у майката грижовно отношение, породено от детската безпомощност. Между майката и детето започва да се изгражда емоционална връзка, която има решаващо значение за духовното развитие на детето. Физиологичната връзка прераства в привързаност. Поведението на майката произлиза от любовта. Това е посвещаване, стремеж да отдаде най-доброто. Грижата и отговорността разкриват любовта като нещо действено, като отговор на майката, който изразява вътрешната ѝ загриженост за съдбата на детето – то да стане това, което може да стане.

Привързаността въвежда детето в един свят на сигурност, топлина, уют, разкрива му света като „не-враждебен-на-мен-свят“. В случай на раздяла с майката детето се чувства изоставено, уплашено, забравено и несигурно. За него раздялата е не само загуба на майката, но начало на загубата на самия себе си, на собствената идентичност. Загубата на майката и нейната любов поражда несигурност и тревожност, която се повтаря и в по-късните периоди на жизнения цикъл.

Тревожността се появява, когато изградената близост се разруши. Тя изразява протеста срещу раздялата и загубата, която има същностно значение за съществуването. Причината за тревожността е в усещането за безпомощност, породено от разрушаването на връзката с другия.

Родителската любов дава сигурност и доверие, а тревожността поражда несигурност и усещане за света като „враждебен-на-мен-свят“.

Привързаността поражда сигурност, която дава възможност на детето да изследва света. Стремешът за навлизане в света, изразен като нестихващо любопитство, изисква усещане за безопасност, което е неделимо от емоционалния отклик на майката. Изследването на света е възможно, когато е налице увереност у детето, че в лицето на майката има опора, и то се нуждае от непрекъснато препотвърждаване на този факт чрез физическо докосване и ласкаво успокоение. Добър пример за това е начинът, по който детето играе в парка. То се отдалечава от майка си, за да опознае мястото, което е интересно и вълнуващо за него. Но когато отиде твърде далеч или се появят непознати неща, бързо се връща при майка си и се заравя в скута ѝ, за да се успокои. Преживява сигурността и отново се отправя към по-отдалечените места в парка.

За детето е най-добре да не се отделя от майката през първите три години. Грешка е то да бъде отглеждано от баба си, така че изобщо да не вижда майка си седмици, дори месеци наред. Според Джон Боулби детето е способно да преживее раздялата след шестия месец и това преминава през три стадия:

- Първи – протест. Детето е възбудено, плаче, изпитва ярост. Този протест е насочен към майката и е призив към нея да се върне обратно.

- Втори – отчаяние. Ако протестът остане без отговор, настъпва отчаяние, безнадеждност, отпадналост. Това състояние се характеризира с отдръпване и затваряне в себе си, с липса на активност.

- Трети – отчуждение. Ако нищо не се промени и след това, настъпва състояние на отчуждение. Подобно отчуждение е много дълбоко, трудно преодолимо и води до дълбоки психични разстройства в по-късния живот.

При втория стадий – на отчаянието, завръщането на майката отначало се посреща с протест и гняв, но след това възстановяването на връзката е лесно. При третия стадий – на отделянето и отчуждението, възстановяването на връзката е изключително трудно, болезнено и изисква продължителни усилия.

През 30-те и 40-те години на XX в., докато работи в клиника за душевноболни, Боулби изследва жизнения път на 44 пациенти с отклонения в поведението. Той установява, че 17 от тях са били отделени от майките си за различно време в периода между шестия месец и петата си година. Боулби изследва 14 от тези 17 деца. Те не приемат моралните норми и непрекъснато изпитват необходимост да им се противопоставят. Според Боулби тези деца

са страдали много от загубата на майчината любов. Те не са способни да изпитват нормални чувства. Ученият посочва няколко разрушителни следствия от разкъсването на връзките между детето и тези, които се грижат за него:

- емоционални разстройства – неспособност да преживяват нормални чувства и отношения с другите;
- апатичност, която се развива в обща депресия;
- изоставане във физическото развитие;
- забавено речево и мисловно развитие;
- несигурност по отношение на другите;
- липса на стремеж да се изследва светът;
- тревожност и гняв.

Проф. Марк Ратър открива, че много деца, които са били разделени от майка си, страдат от раздялата, но когато предишните отношения на доверие, топлина и грижа се възстановят, това страдание отминава. Освен това за децата, които не са имали възможност да изградят пълноценна връзка с майката, има много по-малка вероятност да изградят такава връзка с друг човек в бъдеще.

Виждаме колко е важна ролята на майката в съдбата на детето. Тя на практика оформя и до голяма степен програмира живота на своето дете. Майката, която посвещава няколко години, за да бъде непрекъснато до детето си, става доброволна жертва – забравя себе си, нуждата си от развитие, от почивка и т.н. Но тази жертва се възнагражда щедро чрез хармоничното развитие на децата, на които се е посветила. След като детето навърши три години, тежестта за неговото възпитание започва да се разпределя между майката и бащата. То продължава да се нуждае от любовта на майка си и по-късно, но нейната обич през първите три години от живота му може да се нарече „животоопределяща“.

Джон Макартър пише, че ако една майка остави детето си да бъде отглеждано в детско заведение, това значи, че тя разбира неправилно задълженията на мъжа и жената в семейството. Майката, която отглежда децата си вкъщи, върши най-доброто дело. Бог казва ясно в Словото Си, че родителите носят отговорност всекидневно да предават на децата си Неговата истина: „Тези думи, които ти заповядвам днес, нека бъдат в сърцето ти; и на тях да учиш прилежно децата си и за тях да говориш, когато седиш в дома си и когато ходиш по пътя, когато лягаш и когато ставаш. Да ги връзваш за знак на ръката си и да бъдат като превръзка на челото ти. И да ги написваш върху стълбовете на вратите на къщата си и на портите си“ (Вт. 6:6-9). И още: „Сине мой, пази заповедта на баща си и не отхвърляй наставлението на майка си – завържи ги завинаги за сърцето си, увий ги около шията си. Когато ходиш, ще те водят; когато спиш, ще те пазят; когато се събудиш, ще разговарят с теб. Защото заповедта им е светилник и наставлението им е светлина, и поучителните им изобличения са път към живот“ (Пр. 6:20-23).

Амвросий Оптински, монах от XIX в., пише на една майка: „Като

чедолюбива майка сама предавайте сведения за тези неща на децата си, както умеете. Вас никой не може да замени, защото на другите учители първо трябва да обясните Вашите понятия и желания, при това другите не познават децата Ви, душевното им разположение и потребности. А и думите на майката могат да им въздействат по-силно от думи на страничен човек. Наставленията на другите действат върху ума, а наставленията на майката – върху сърцето. Ако пък Ви се струва, че синът Ви знае много, разбира много, но чувства малко, не се огорчавайте, а се молете за това на Бога да нареди всичко за полза на сина Ви“.

Майката може най-добре да прецени как детето ѝ възприема разказите и учението – дали само с ума си, или също и със сърцето си – и към своите думи да присъедини молитвите си за духовното състояние на детето. Тя е човекът, който е най-заинтересован от християнското възпитание на детето, и не може да бъде заменена нито от учител в неделното училище, нито от проповедник.

Майката трябва да прецени много внимателно решението си да тръгне на работа. Ако наистина не може да осигури прехрана на детето си, разбира се, трябва да работи, за да му даде най-необходимото. Но ако най-необходимото е осигурено от бащата, а работата на майката цели да подобри материалното състояние на семейството, за детето е по-добре семейството да е по-бедно, но то да се възпитава от вярващата си майка. Детето няма да помни какви дрехи е носило и какви играчки е имало, а християнското възпитание ще определи целия му живот.

Дотук говорихме за майките, т.е. за жените с деца. Има обаче още една категория омъжени жени, които могат да имат деца, но не искат. Възрастните жени, които са отгледали своите деца и познават всички трудности и радости на този процес, трябва да учат младите, че раждането и възпитаването на деца е голяма радост и Божие благословение. Не съществува християнски брак без чистото и горещо желание на двамата родители да имат тази радост. Брак, в който децата са нежелани, е основан на егоистична и похотлива любов. Когато дава живот на други, човекът подражава на творческия акт на Бога, а когато се отказва от това, той не само отрича своя Творец, но и изопачава собственото си естество, защото без желанието да подражава на Създателя на живота човек престава да бъде Божи образ.

Тук не можем да не засегнем и важната тема за абортите. Абортът е убийство на дете, независимо в какъв момент от бременността се извършва, и като всеки грях той носи последици. Често това е заболяване и дори смърт на жената. Църквата още от първите векове се противопоставя на аборта.

Може би точно подобни порочни деяния са накарали ап. Павел да наблегне на необходимостта младите жени да бъдат възпитавани в дух на любов към децата.

Светлана
Вълкова

Изграждане на християнски ценности у децата

Формирането на нравствени качества у децата, особено в начална училищна възраст, дава стабилна основа за цялостното изграждане на личността на детето. Ако духовно-нравствените ценности са като добрите семена на плодни дръвчета, то средата, в която те се посяват, е традиционното християнско семейство, а сърцата на децата са почвата за растежа им. Това е отговорен и нелек процес, който изисква активно и последователно участие на родителите и цялото семейство.

Като педагог и родител разбирам, че формирането и придобиването на такива качества у подрастващото поколение е реален проблем не само в България, но въобще в съвременния свят. Този проблем произлиза преди всичко от семейната среда и възпитание. Ако там отсъства вярата в Бога и авторитетът на Свещеното Писание като извор на Божието откровение и основно средство за полагане на здрава житейска основа, то липсата на тази основа разрушава всички останали опити за изграждане на християнски ценности и характер.

Важен момент в развитието на децата, особено в начална училищна възраст, е богатството на междуличностните взаимоотношения, в хода на които те овладяват социални умения и формират навици за поведение – как да поемат отговорност за собствените действия, как да имат приятели, как да оказват помощ на други и т.н.

Кой обаче възпитава нашите деца и как можем да ги предпазим от ширещата се агресия, зависимости, материализъм и т.н.? На кого да поверим децата си, така че да са „имунизирани“ срещу вирусите на нечестия, безнравствеността, пошлостта и моралното падение?

Явната форма на егоизъм в нашето постмодернистично общество безкомпромисно отхвърля идеята за традиционно семейство и християнски ценности като почитеност, зачитане на авторитети, морална чистота, вяроност. Поради това не бихме могли да очакваме децата ни да бъдат възпитани в нравствени качества „отвън“, в света, вместо „отвътре“, в семейството.

Много родители са изкушавани да мислят, че училището е мястото, където децата ни трябва да бъдат възпитавани, трябва „да ги научат“ на морални принципи и етични норми. Разбира се, образованието е необходима част и важен аспект на сложния процес на формиране на личността на детето, но за да бъде въплътено в реални действия и поведение, е нужна подготовка и мотивация, които произхождат преди всичко от семейството. Ние трябва да научим децата си, че има обективно правилно и неправилно, които се отнасят за всички хора. Така те ще бъдат „имунизирани“ срещу идеята, че да приемаш хората с различни възгледи и начин на живот означава да смяташ тези възгледи и начин на живот за равностойни.

Като родители ние носим най-голямата отговорност и имаме най-важната роля за това децата ни да не изгубят нравствения си компас и способността да различават правилно и неправилно, и убедено да следват тези принципи и норми на поведение дори до старостта си. В това ни уверява Библията:

„Възпитавай детето отрано в подходящия за него път и то няма да се отклони от него дори когато остарее“ (Пр. 22:6).

С това са съгласни и педагозите: „Като аксиома в педагогическата теория и в практиката на социалната работа се възприема твърдението, че най-добрата среда за развитие, отглеждане и възпитание на детето е семейството“¹.

Като имаме предвид тенденциите в развитието на съвременното българско общество, можем да предположим доколко здрава и сигурна е семейната среда. Намалява броят на децата в семействата, процентът на разводите нараства, не са редки случаите на съжителство „на семейни начала“ и дори т.нар. „отворен брак“. Все по-често родителите, макар и свързани чрез брак, живеят свой самостоятелен живот. Засилва се влиянието на медиите и социалните мрежи върху семейството, нараства заетостта на жените, което ги лишава от техните възпитателни функции като майки. Влиянието на западната култура и джентър идеологията допринасят за нарушаване целостта и качеството на семейните отношения.

Здрава семейна среда е тази, чиято форма е традиционно семейство от един мъж и една жена, в което децата се възпитават в нравствени принципи и християнски ценности, водени не от религиозни ограничения, а от искрена вяра в Бога.

Господ Иисус Христос призовава учениците да не възпират децата, когато те искат да дойдат при Него, за да ги благослови. Днес тези Негови думи звучат още по-ясно и още по-силно, призовавайки нас като родители не само да не възпираме децата си да дойдат при Христос, но ние лично да ги насочваме към Него.

„Оставете дечицата и не ги възпирайте да дойдат при Мене, защото на такива е Небесното царство“ (Мат. 19:14).

Родители, които обучават себе си в благочестие, следвайки Христос, ще поведат и децата си със своя пример и постоянство в изграждането на нравствени ценности чрез истините и нравствените послания на Священото Писание.

Възприемането на християнската вяра започва от домашното възпитание. Затова традиционното християнско семейство е като тих пристан срещу надигащите се вълни на новата толерантност и постмодернизъм².

Ние, които сме родители, имаме отговорност да научим децата си да не правят компромис с истината, имайки ясна християнска позиция спрямо постмодерната култура.

Колкото повече светът напредва по пътя на интелектуалния прогрес, толкова повече моралните и духовни ценности избледняват и потъват в морето от хуманистични идеи. Господ Иисус Христос обаче не ни е оставил сами, стига да искаме да продължаваме да се застъпваме за децата си в пост и молитва, насочвайки ги към Пътя, Истината и Живота.

„Аз съм пътят и истината, и животът; никой не идва при Отца, освен чрез Мен“ (Йоан 14:6).

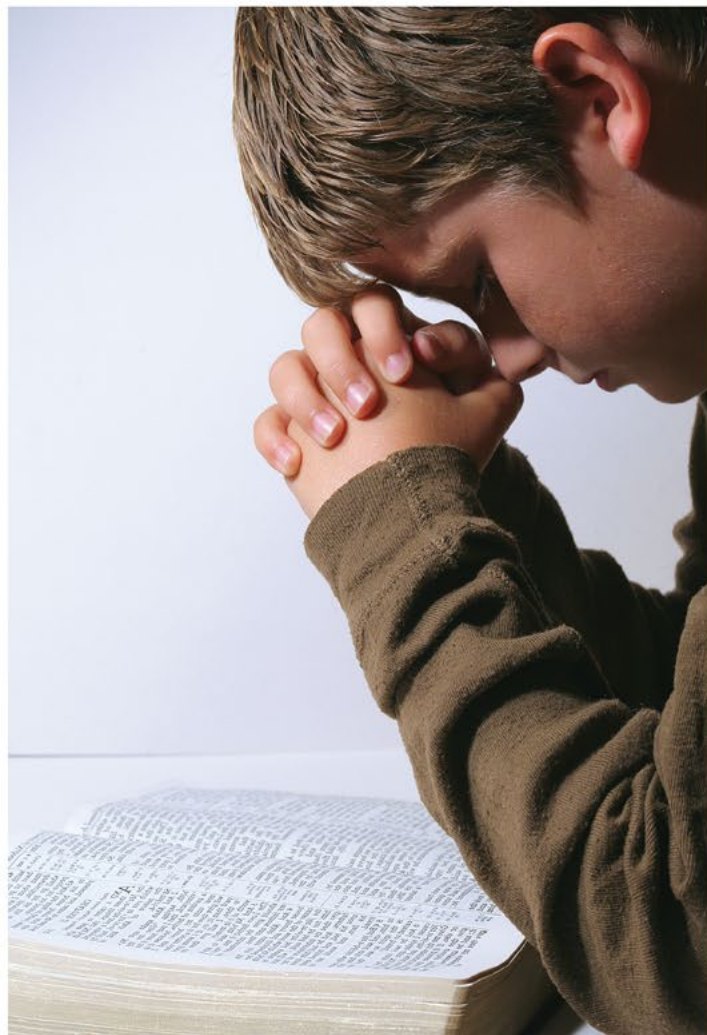
Станислава

Костадинова

¹ Чавдарова-Костова, Сийка. Възпитанието в структурата на семейните отношения. 2017, с. 37-38.

² Макдауъл, Дж., Хостетълър, Б. Новата толерантност. 2004.

КАКВОТО

ПОСЕЕШ.

**„Недейте се лъга: Бог поругаван не бива.
Каквото посее човек, това и ще пожъне.“
Галатени 6:7**

Божие Слово ясно и категорично заявява, че във вечността ще пожънем това, което сме сели на земята. Такъв е законът, даден от Бога. Цитираният библейски стих може да се разглежда и от позицията на земния живот на човека и да кажем, че родители, които сеят определени постъпки в живота си, жънат плодове в живота на своите деца. И то изобилно.

Нека си спомним патриарх Авраам. За да се спаси от глада в Ханаан, той отива в Египет. Притеснен е за живота си в тази страна и моли Сара да казва, че е негова сестра. Когато египтяните виждат, че Сара е красива, вземат я и я завеждат в двореца при фараона, а Авраам е облагодетелстван поради нея. Господ бди над Своя слуга, намесва се в негова полза и му връща Сара. Но дали Авраам научава този урок?

Изминават двадесет и пет години. Авраам се заселва в Герар. За да избегне конфликт с местните жители, той отново изрича полуистина, като казва, че Сара му е сестра. Многомилостивият Господ и сега се грижи за Авраам и неговата жена и не допуска да се случи нещо лошо. Изминават още четиридесет години. Синът на Авраам, Исаак е женен. Неговата жена Ревека също е много красива. И отново има глад, още по-силен, отколкото в дните на Авраам. За да се спаси от глада, Исаак тръгва към Герар заедно със своята красива съпруга. Там, страхувайки се от местните жители, той казва за Ревека: „Тя е моя сестра“. Исаак изрича това, без да подозира, че преди

шестдесет и пет години (или повече) неговият баща е казал същите думи. Какво е това? Съвпадение? Случайност? – Не. Това е жътва на посятото от Авраам. Веднъж един служител попитал младежите в църквата: „Искате ли да ви кажа какви деца ще имате?“ и продължил: „Ако сте лоши, децата ви ще бъдат още по-лоши, ако сте добри, децата ви ще бъдат още по-добри. Когато посеем едно семе, от него израстват много семена. Ако посеем лоша постъпка, в живота на децата ни лошите постъпки ще са още повече. Животът на нашите потомци зависи от това, как живеем ние“.

Както в материалния, така и в духовния свят има време за сеене и време за жътва. Добре би било, ако ние събираме своята реколта, но понякога, както е казано в Евангелието от Йоан, се случва така, че: „един сее, а друг жъне“ (4:37). И ако сеем зло, не е ли наша отговорността пред тези, които ще трябва да жънат посятото от нас и да страдат от това? Нерядко на децата им се налага да жънат това, което техните родители са посели. Нашият живот, чувства, характер имат значение за децата ни не само когато те могат да наблюдават нашите постъпки или когато са още бебета, или майка им още ги носи в утробата си, но много преди да бъдат заченати. Нека разгледаме един библейски пример. Бог казва на Йеремиа: „преди да те образувам в утробата, аз те познах, и преди да излезеш из утробата, осветих те: поставих те пророк за народите“. Свикнали сме да мислим, че ако човек живее благочестиво, стреми се към Бог, служи Му, тогава Бог ще го благослови и ще му повери някакво служение. Но в този случай като че ли не зависи от Йеремиа, че е станал пророк и избран съд в Божиите ръце. Защото е избран, преди да се е родил. Каква е тайната на това благоволение?

ТОВА ЩЕ ПОЖЪНЕШ

Къде е тайната на избирането на Йеремиа? Намираме отговора в първата глава на неговата книга: „Думи на Йеремиа – син на Хелкия...“. С какво е известен Хелкия, бащата на Йеремиа? Веднъж свещеник Хелкия намира книгата на закона в дома Господен и я праща на царя. Когато царят я прочита, разкъсва дрехите си и започва да плаче и да се покаява за греховете си. После събира старейшините и целия народ и заповядва да се прочете книгата на закона пред всички. В страната започва радикална промяна – идолите са унищожени, а в храма е въведен ред. И причината за тази промяна е Хелкия и неговото обръщане към Господните заповеди. След години на Хелкия му се ражда син, когото Бог избира за свещеник и пророк.

Втори пример – родителите на Самуил. Анна се моли в храма. Свещеник Илий идва при нея и казва: „Докога ще бъдеш пияна? Отрезней от виното си!“. Анна би трябвало да е обезкуражена от това отношение на свещеника. Кой, ако не свещеникът, би трябвало да дойде при нея, да я попита за нейните проблеми, да я утеши и да ѝ помогне? Анна обаче не се обижда и в смирение нарича Илий свой господар, а себе си – рабиня: „Не, господарю мой, аз съм жена, която душевно скърби... не смятай рабинята си за лоша жена...“.

Когато се ражда Самуил, Анна разказва на Елкана, нейния съпруг, за обещанието си да посвети сина си на служение пред Бог. Според закона Елкана има право да отмени обета на Анна и да остави сина си при себе си. Но грижейки се за духовното ѝ състояние и давайки ѝ възможност да остане вярна на Господ, той казва: „Прави, що ти е угодно... само Господ да утвърди думата (която е излязла от устата ти)“. Целта на живота на тези съпрузи е да служат на Бог и да Го прославят.

И те дават Самуил на Господ. Анна довежда сина си в храма и го оставя там. Но не както го правим днес: носим детето, молим се, служителят възлага ръце върху него и ние се връщаме вкъщи с детето си. Анна завежда сина си в храма и се връща без него. В Библията е записано, че тя се моли и казва: „Зарадва се сърцето ми в Господа“. Тя дава единственото си дете, а сърцето ѝ е радостно. Защо? Та тя остава без син! – Анна се радва, защото е дала сина си на Господ. Мисля, че Анна не е имала уверение от Бог, че Самуил ще стане велик свещеник и пророк или че ще има значимо служение в храма. За това се е погрижил Господ, а нейното дело е било да го даде. Самуил става Божий пророк, известен от Дан до Вирсавее. Голяма роля за това изиграват неговите родители. От тях Самуил възприема дълбокото смирение и послушание на Господ. Често родителите са виновни за лошите постъпки на своите деца. Една майка поканила служител в дома си, защото желала да разговаря с него и да се изповяда. Имала грях, от който не можела да се освободи. След изповедта Господ дал мир в сърцето ѝ. Нейните дъщери също поискали да се изповядат. Служителят бил много учуден, когато ги чул да признават същия грях, който изповядала и майка им. Само че грехът на дъщерите бил десетократно по-голям от греха на майката. Те не знаели, че майка им е жертва на същия грях, но по невидими канали грехът бил преминал и в тях. При това децата страдали много повече от майка си. Децата ни може да бъдат нещастни по наша вина. Ние носим голяма отговорност за тях. Нека си спомним за Давид. Какви са последствията на неговия грях? Амнон... Тамар... Адония... Тези имена ни напомнят колко нещастия е видял Давид в дома си – страдал е той самият и е станал свидетел на страданията на децата си.

Той пожънал в дома си това, което посял – блудство и убийство. Децата повтарят греховете на родителите си с голяма точност. Първо Давид жъне смъртта на сина си, роден от Вирсавия, после е блудството на Амнон с Тамар, смъртта на Амнон, блудството и смъртта на Авесалом. Посято е едно прелюбодеяние и едно убийство, а жътвата е три живота и множество сексуални грехове.

Давид е пожънал преизобилно и го е пожънал в своя дом. Когато той изповядал греха си, Господ му простил и дал мир в сърцето му. Но мисля, че Давид се е упреждал и много е плакал заради това, че е станал виновник за страданията на децата си, виновник за техните грехове.

Ако в нашия дух няма лукавство, ако вървим по пътя на очистването и изповядването, ако сме готови да съразпваме плътта си със страстите и похотите ѝ, Господ може да ни прости, да изличи нашите беззакония и да не ни вмени греха ни.

„Блажен е оня, комуто беззаконията са простени и чиито грехове са покрити! Блажен е онзи човек, комуто Господ няма да вмени грях и в чийто дух няма лукавство!“ Когато човек изповядва греха си, Господ променя към по-добро неговото положение, неговия живот, а понякога и семейството му.

Божията благодат ни води към покаяние. Господ чука на сърцето, изявява греховете, които трябва да изповядаме, но много често човекът в своето закоравяло състояние не иска да откликне на Божият зов.

Ако нечие дете е болно или е на смъртно легло, или го грози явна опасност, родителите са готови да изповядат и да оставят греховете си и биха пожертвали всичко. Но защо само тогава? Защо отлагаме изповедта и покаянието за греха си? По-добре да го направим своевременно. Защото има ситуации, когато вече нищо не може да бъде поправено, когато остават само загуби и закъсняло разкаяние.

Така в древността става с Ахан. Той съгрешава и народът на Израил губи благословението си. Заради неговия грях загиват много хора. Иисус Навин, вождът на израиляните, плаче и се моли, и иска от Бог да му разкрие причината, поради която ги е изоставил. Отговорът на Бог е, че Израил е съгрешил.

Господ би могъл да каже: „Защото Ахан съгреша“. Иисус Навин веднага би извикал Ахан, би му поискал сметка за стореното и проблемът би бил разрешен. Но Бог не назовава конкретно име. Той е благ и милосърден и чака покаянието на Ахан. Води го към покаяние.

Чува се заповед: „Минете според племената си!“. Вероятно Ахан е започнал да се притеснява, защото е посочено неговото племе – Юдовото. Но покаява ли се? – Не, той мълчи. „Минете по родове!“ – е следващата заповед. Посочен е родът на Зара. Ахан трепери. Господ чука на сърцето му, зове го към покаяние, но Ахан не се покаява дори и сега, надявайки се, че никой няма да разбере за постъпката му. После е посочено семейството на Завдий. Ахан мълчи и до последната минута не пожелава да се разкае, до последно си мисли, че може би няма да разберат. Започват да минават от мъж на мъж и е посочен Ахан. Иисус Навин се обръща към него: „Синко! Въздай слава на Господа, Бога Израилев, изповядай пред Него и ми обади що си сторил: не крий от мене“. И Ахан си признава. Той не хитрува, не се измъква, а открива греха си. И какъв е резултатът? Божия прошка? Милост? – Не.

Ахан не се възползва от времето, дадено му за покаяние, и затова не е помилван. Той не пожелава да се изповяда навреме. Ако би признал греха си доброволно, без принуда, Бог би опазил живота му и живота на семейството му. Но той не пожелава... Грехът погубва не само Ахан, но и децата му.

Какво наследство оставяме за децата си? Божието благословение или проклятие? Това е важен въпрос и Господ по своята благодат ни дава време да проверим живота си.

Бог иска да ни помилва, както е помилвал Давид. Но Давид умее да се покаява и да се изповядва. Когато Светия Дух го изобличава, той не само се изповядва пред Натан, но и написва псалм за падението си и хор от певци е пял този псалм.

Хиляди хора са чували тази песен – изповедта на Давид. Миллиони хора са чели и продължават да четат този псалм. Когато чета този петдесети псалм, ми се струва, че Давид и сега се изповядва.

Изповедта на Давид – това е отговорът на въпроса защо Бог го е помилвал, защо неговият син, роден от Вирсавия, е седнал на престола и защо Бог обещава на Соломон: „Престолът на баща ти ще принадлежи на теб и на децата ти“. Това е Божията милост.

Когато проверяваме живота си, нека отстраняваме всеки грях чрез изповед, и нека се стремим към това при пришествието на Господ да бъдем с Него заедно с децата си. Нека помним, че Божието присъствие в нашият живот е залог за благословението на нашите деца.

Н. Антонюк

ПОКЛОНЕНИЕ СЪС СЕМЕЙСТВОТО

Полезни съвети за християнското семейство

Поклонението формира нашите църкви и личния ни живот. То трябва да присъства и в нашите домове. Семейното поклонение има дълга история в протестантската църква. Заедно с колективното и индивидуалното поклонение то се смята за един от присъщите елементи на християнския живот, а ползата от него е вечна. Словото и молитвата са средства, които Христос използва, за да благославя и служи на Своя народ. Като родители ние винаги се стремим да насочваме нашите деца (и себе си) в пътя на Христос, като използваме Неговите средства за благодат. Ако не сме установили определена регулярност, структура и цели, не можем да очакваме нашите деца да имат нарастващо посвещение на Христос. Структурираното семейно поклонение е насочено към ежедневна среща с Христос чрез тези средства на благодатта – заедно.

Форма на семейно поклонение

Семейното поклонение е важно. И за щастие не е сложно. Когато приключите с вечерята, почистете, седнете в хола, отворете Библията, прочетете малък откъс и се помолете. Бъдете кратки. Не е страшно и не е трудно. Ето няколко препоръки как може да изглежда вашето семейно поклонение в зависимост от това с колко време разполагате.

5 минути: Молитва

Ако денят е бил тежък, а времето ви е ограничено, просто се съберете цялото семейство и се помолете пет минути. Нека всеки да сподели за какво е благодарен този ден или молитвена нужда, за която би искал да се помолите. После се молете. Дори пет минути пред Божия престол имат значение. Времето, прекарано в молитва, никога не е напразно. Разбира се, това не е идеалният вариант за семейното ви поклонение. Но по-добре нещо, от-

колкото нищо. Има вечери, в които пет минути е всичко, за което ви стигат силите, търпението и времето.

Това е разбираемо. Помнете, че семейното поклонение е инструмент за благодат, а не бремe. Използвайте тези пет минути, наслаждавайте им се и ще видите резултата.

10 – 15 минути:

Молитва, слово, песен

Според моя опит като баща и презвитер тази продължителност е идеална. Не е задължително семейното поклонение да е дълго, за да е ефективно. Повечето семейства стигат до извода, че 10 – 15 минути е оптималното време. Ако децата ви са още малки, можете да прочетете кратък разказ от повествователната част от Писанието за пет минути, да се помолите няколко минути и да опитате да изпеете нещо за две минути. Разказите привличат децата – те обичат истории. Подбирайте истории, които са подходящи за вашето

семејство. След това помолете всеки да представи молитвената си нужда и предложете този, който е отгясно или отляво, да се помоли за него. Дори двегодишно дете може да се помоли за това мама „да обича Исус още повече“. Завършете с песен. Може да се чувствате неудобно и да се притеснявате, но ако сега започнете да пеете, винаги ще пеете заедно. Ако децата ви са още малки, „Исус ме обича“ и други детски песнички ще им станат любими. Добавете към тях „О, чудна благодат“ или „Твърдо аз вярвам“. С времето ще разширите репертоара си.

15 – 20 минути:

Молитва, слово, обсъждане, песен

Ако членовете на вашето семејство са по-възрастни – както на години, така и по опит в семејното поклонение, можете да опитате да прекарате 15 – 20 минути в семејно поклонение. Това по-продължително време ви позволява да вклучите повече елементи и споделяне. В продължение на няколко седмици или месеци изучавайте някоя от книгите в Библията. Четете последователно откъси, но винаги с цел да разберете общата идея и заедно да се радвате в Христос. Може да вклучите допълнителни разсъждения за откъса, който сте прочели. Задавайте въпроси, съобразени с възрастта на децата и ги насърчавайте да ги обсъждат. Дайте им възможност да зададат своите въпроси и бъдете спокойни – не сте длъжни да знаете всички отговори. На децата им е приятно, когато баща им или майка им казват: „Не съм сигурен как да отговоря на този въпрос, но ще намеря време да проуча и ще ви разкажа“. За тях е полезно да знаят, че вие се отнасяте сериозно към техните въпроси. Помислете за това да вклучите различни видове молитви, за да направите вашето семејно богослужение по-наситено. Може да имате молитви на поклонение, изповед на грехове,

изповядване на вярата, благодарност и различни застъпнически молитви. В нашето семејство често избираме различни държави, за които да се молим – най-вече за църквата и благовестието в съответната държава.

20 – 30 минути:

Молитва, слово, обсъждане, песен, научаване

Не са много семејствата, които са се посветили да прекарват по 20 – 30 минути в семејно поклонение всяка вечер. Кратките, но редовни семејни събирания ще донесат повече полза, отколкото ако направите семејното поклонение обременително, като го удължите повече, отколкото семејството ви може да понесе. Някои семејства обаче могат и трябва да се стремят към 20 – 30 минути. Ако това е постижимо за вашето семејство, помислете да добавите изучаване на библейски стихове и катехизис към семејното богослужение. Научаването на пасажи от Словото подтиква към размисъл. А размисляването върху Словото води до правилно израстване под влиянието на Словото. Запомняне, размисъл, израстване – това е естественият ритъм на християнския живот. Благословението идва също и когато отделяте време за съвместно научаване на катехизиса (например Уестминстърски кратък, Хайделбергски). Това ще помогне на семејството по-добре да разбира Словото и да умее да го представя.

Нито една практика във вашия дом не е така полезна за вашето семејство, както семејното поклонение. Християните се покланят. Християнското семејство също трябва да го прави. **Опитайте.**

Джейсън Хелопулос

СЕМЕЙНИТЕ БОГОСЛУЖЕНИЯ

Когато се прибирах вкъщи от колежа за поредната ваканция, едно от първите неща, които правехме с моите родители, беше „време за Библията“. Така наричахме нашето семейно богослужение, което включваше четене на Библията, молитва и хваление. Обикновено го провеждахме вечерта, защото тогава можехме да седнем заедно и да оставим настрана грижите и суетата на деня. Продължителността на нашето библиейско време беше различна и последователността на дейностите варираше, но това не намаляваше значимостта му в моя живот. Не го осъзнавах, докато не се оказах откъсната от това време за Библията. Когато постъпих в колеж и за определено време не можех да участвам в семейните богослужения, си спомнях за тези важни уроци, на които родителите ми ме бяха научили.

УРОК № 1: БИБЛИЯТА Е ЦЕННОСТ

Благодарение на това, че моите родители редовно прекарваха време в четене на Священото Писание, аз разбрах ценността на Библията. Имаше много ситуации, в които би ми било по-лесно да пропуснат четенето на Библията – след труден ден, късно вечерта, по време на натоварен сезон, но те винаги избираха да продължим със семейните богослужения и с това ми показаха колко важно е да отделяме време за Библията. Благодарение на това, че родителите ми направиха Библията централен аспект в нашия живот, аз разбрах, че тя не е просто една хубава книга. Техният пример винаги ме подтиква към регулярно изучаване на Библията в самостоятелния ми живот.

УРОК № 2: КАК ДА ОРГАНИЗИРАМЕ СЪВМЕСТНИТЕ БОГОСЛУЖЕНИЯ

Начинът, по който родителите ми организираха времето за изучаване на Библията, повлия на това как аз организирам личното си време с Бог. Моделът за четене на Божието Слово, обръщане към Бог с молби и възхвала е бил много важен за моето израстване във взаимоотношението ми с Христос. Въпреки че тези три неща – четене, молитва, хваление – са необходими за здравия християнски живот, аз бях склонна да ги отделям едно от друго. Но родителите ми използваша библиейското време, за да ми покажат, че те съществуват заедно. Техният тих пример на включване на молитвата и хвалението в изучаването на Библията формира моята лична практика.

УРОК № 3: ЗАЩО ИЗУЧАВАМЕ БИБЛИЯТА ЗАЕДНО

Моите родители изучаваха Библията самостоятелно и насърчаваха и мен да го правя. Въпреки че подчертаваха важността на личното посвещение, те също така ме учеха да ценя изучаването на Библията заедно с другите. Четенето на глас, съвместното обсъждане, а след това и общата молитва и хваление са важна част от християнския ни живот.

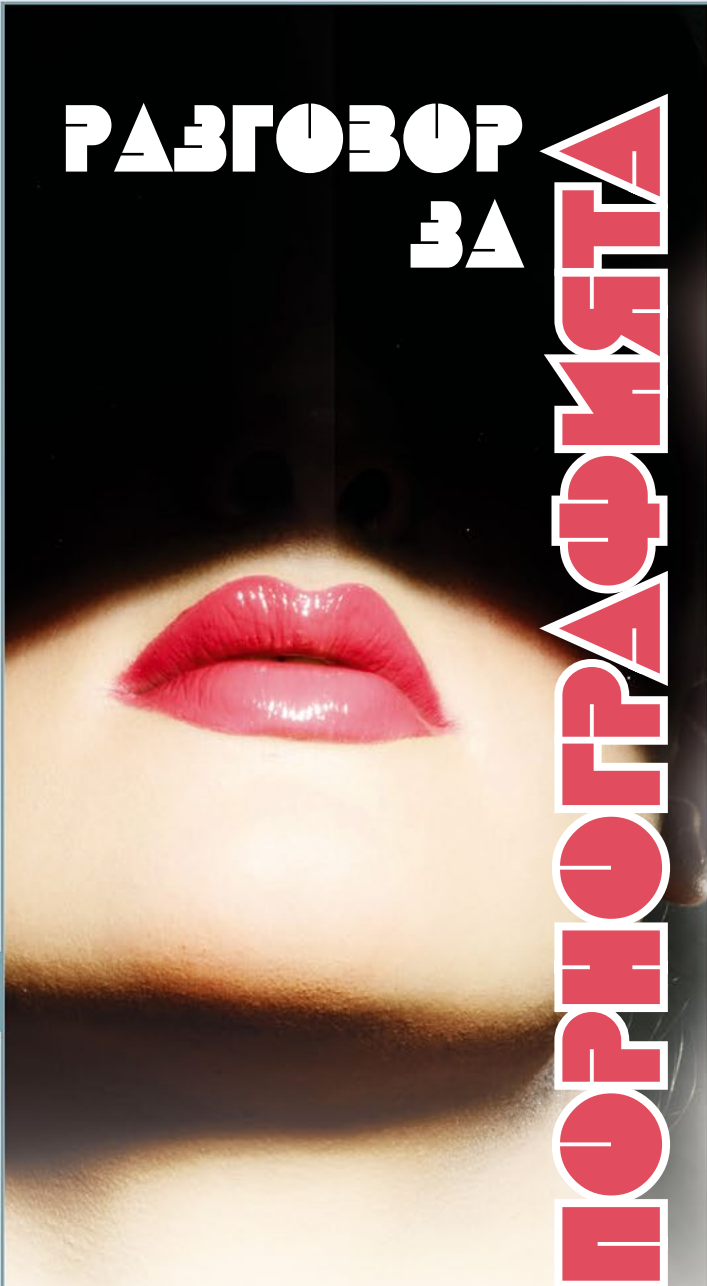
УРОК № 4: УПОРСТВО И МИР

Имало е моменти, когато семейните ни богослужения ми се струваха отегчителни и съм предпочитала да ги пропусна. Но настойчивостта на моите родители за провеждането на библиейските часове постепенно ги превърна от нещо, което се опитвах да пропусна, в нещо, което очаквах с нетърпение. Те ме научиха, че мирът може да бъде намерен в Библията, и ми помогнаха упорито да го търся там. Библиейските часове станаха за мен убежище от трудностите в ежедневието. Нашият график не беше идеален. Имаше моменти, когато пропускахме семейните богослужения за някакъв период от време. Но именно тогава родителите ми ми даваха един от най-важните примери. Вместо да се предадат, те отново и отново избираха да продължат. Всеки път, когато започвахме отново, периодите на последователно изучаване на Библията ставаха все по-дълги, а периодите без Библията – все по-малко. Това имаше голямо значение за мен, когато вече не живеех с тях и видях колко често не успявам в християнският си път. Моите родители също падат, но вместо да махнат с ръка и да се откажат, те упорито продължават да растат и да се приближават към Бог, като побеждават греха в своя живот. Въпреки че не правеха всичко правилно, те ми дадоха възможност последователно и структурирано да се запознавам с Библията. Тяхното посвещение да имаме тези семейни библиейски вечери ми помогна да познавам Писанието все повече, а също и да се справям с моите провали при четенето. Те не само ми разказаха, но и ми показаха колко ценна е Библията и как да я изучавам.

Благодарение на нашите библиейски вечери разбрах какво означава да си упорит както в търсенето на Бог, така и в преодоляването на греха. Благодарение на влиянието на моите родители аз ценя Библията, а благодарение на тяхното обучение продължавам да търся Бог дори когато това е неудобно или трудно за мен.

Алейна

РАЗГОВОР ЗА ПОРНОГРАФИЯТА

Порнографията не е ново явление. Археологически находки показват, че очарованието от сексуалните образи съществува почти толкова дълго, колкото и човечеството. Но днес ние сме изправени пред нови предизвикателства. Технологичният напредък, съчетан с морална корозия, довежда дотам, че порнографията е все по-достъпна и се нормализира с главоломна скорост. Това създава огромна заплаха (но и възможност) за родителите. Ние отглеждаме децата си в един порнографски свят. Преди около три хиляди години един мъдър баща говори на синовете си за същите смъртни опасности, пред които са изправени нашите деца днес. Порнографията не е била толкова разпространена, но сексуалните изкушения са съществували. Затова Соломон прекарва ценно време в разговори със синовете си за опасностите и удоволствията от сексуалния живот. Убеден съм, че неговата мъдрост се отнася и за нас днес, когато на-

ставяваме нашите синове и дъщери. Това, което предлагам на вашето внимание, не е подробно ръководство за родители, а по-скоро девет принципа, които трябва да имате предвид, когато отглеждате деца в ерата на порнографията.

1. ПОДДЪРЖАЙТЕ РАЗГОВОР

Независимо дали ви харесва, или не, светът води сексуални разговори с вашите деца. Като родители ние се стремим да не бъдем като Адам, който стоеше отстрана, докато змията застрашаваше семейството му (Бит. 3:6). Напротив, ние въвлечаме децата си в разговори на всякакви теми, включително секс и порнография. В цялата книга Притчи Соломон дава пример за такава родителска инициатива. От самото начало той казва: „Слушай, синко, поуката на баща си и не отхвърляй завета на майка си“ (Пр. 1:8). Соломон повтаря този призив не по-малко от 25 пъти в книгата. Той постоянно говори със сина си за всички аспекти на живота.

Сатана иска да се чувствате неудобно да говорите с децата си по интимни теми. Не му позволявайте да ви заблуди. Децата имат присъщо желание за родителска грижа и напътствие. Те са благодарни, когато родителите водят с тях изпълнени с любов разговори за благословенията и опасностите в живота. Следователно мъдрите родители задават тон, който насърчава и възнагражда открития, честен и постоянен диалог.

Колкото по-често разговаряте не принудено с децата си за секса, толкова по-лесно ще ви е да водите сериозни разговори с тях по тази тема. Говорете за секса, както бихте говорили за други важни теми от живота. Когато децата задават въпроси, отговаряйте им честно и по подходящ начин. Това премахва неудобството и изгражда разбирателство, подготвяйки почвата за важните разговори, които знаете, че предстоят. В първите седем глави на книгата Притчи Соломон, говорейки на синовете си, се връща към тази тема четири пъти. Това предполага, че честите разговори с децата са по-естествени от една или две големи планирани срещи. С израстването на децата ви темата и съдържанието на разговорите ще се променят. Говорете с по-малките деца за това, как да ценят красотата, как да пазят интимните си части, защо Бог е създал секса, как да различават добрата картинка от лошата. Ранното запознаване с тези теми ще постави началото на по-задълбочени разговори в бъдеще. Семейното четене на Библията от Битие до Откровение ще предостави много възможности да говорите за секса, за изкушенията и Божията помощ за преодоляването им. Преди всичко помнете, че Бог е добър баща, който обича да дава мъдрост на децата си, когато ние поискаме (Лука 11:5-13). Соломон поиска мъдрост, за да се грижи за онези, които са под негово ръководство, и ние трябва да направим същото (3 Царе 3:9; Як. 1:5).

2. НАСЪРЧАВАЙТЕ ЧЕСТНОСТТА

Да казват истината може да бъде трудно и плашещо за децата, особено ако тази истина включва сексуален грях или изкушение. Срамът, страхът и неудобството ще ги накарат да се отдръпнат и скрият. Мъдрите родители внимателно ги во-

дят по пътя на истината във всички области на живота, включително в разговорите за порнография. Наскоро една майка от нашата църква сподели, че училищен приятел показал на сина ѝ порнографски материали. Майката беше уплашена и не знаеше как да реагира. Въпреки че това беше неприятно преживяване, ние отбелязахме факта, че синът ѝ е разказал за случилото се. Той не винаги казвал истината, но този път го направил. Слава на Бога! Редовно задавайте на вашите деца подходящи за възрастта им въпроси за това, което гледат онлайн. Например: „Приятелите ти показвали ли са ти неподходящи снимки?“ „Случвало ли ти се е случайно да видиш неподходящи снимки или да прочетеш неподходящи истории?“ „Гледал ли си нещо, което смяташ, че може да е нередно?“. Когато задавате въпроси като тези, уверете ги, че независимо от всичко вие винаги ще ги обичате. Те може да се чувстват неудобно, да се срамуват или да се страхуват да кажат истината. Бъдете търпеливи с тях и им дайте време да осмислят ситуацията. Оставете „отворена врата“, за да могат да се върнат при вас по всяко време, ако си спомнят нещо, за което искат да разкажат. Ако децата ви споделят, че са гледали порнография, не ги засрамвайте. Приемете откровеността им с благодарност. Благодарете им, че са достатъчно смели да говорят с вас. Попитайте ги дали имат въпроси, които биха искали да обсъдят с вас. Прекарайте време в молитва с тях, молейки Бог да ги защити и изцели. Ако видите детето ви да гледа порнография, но то се опитва да го скрие, напомнете му, че хората са били изкушавани да крият греха си от самото начало (Бит. 3:7-8).

3. НАСОЧВАЙТЕ ЛЮБОПИТСТВОТО ИМ

Бог ни е създал да бъдем любопитни. Естествено и здраво-словно е децата да мислят за телата си, желанията си и думите, които чуват. Родителите трябва да насърчават любопитството и да насочват децата към чудесния Божи план. В същото време любопитството може да бъде и опасно. Сатана иска да опорочи любопитството ни и да замени полезното удивление с греховно изследване. Той знае, че ранното излагане на порнография или сексуални преживявания може значително да повлияе на развитието на мозъка и да обърка привързаностите. Ето защо трябва да помагаме на нашите деца да пазят сърцата си с пълна бдителност (Пр. 4:23). Това може да се случи при планирани разговори, но повечето възможности възникват спонтанно в ежедневието (Вт. 6:6-7). Преди много години, докато цялото семейство се разхождахме в мола, минахме покрай магазин на Victoria's Secret. Очите на децата ми бяха инстинктивно привлечени от снимките на почти голите жени на витрината. Без да им се караме, с жена ми ги попитахме: „Защо мислите, че бяхте привлечени от тези снимки?“. Този случай ни предостави възможност да им напомним, че сме привлечени от красотата, защото Бог е красив и ние сме създадени, за да Му се наслаждаваме (Пс. 26:4).

Сатана обаче взема добрите неща, които Бог е създал, и ги изопачава по такъв начин, че да ни съблазняват да се отвърнем от Бога. Бог е създал жените на снимките, за да отразяват Неговия образ и да насочват хората към Него. Но Сатана е изку-

шил моделите да злоупотребяват с красотата си и ни изкушава да се отнасяме към тях като към нещо, което трябва да се консумира, а не като към някого, който да бъде обичан. Възможностите за наставничество са безкрайни. Родителите могат да се молят за Божията помощ да разпознаят тези възможности и да научат децата, че любопитството трябва да бъде ръководено и пазено от Божието Слово. Любопитството, което води до обич към Божието творческо чудо, е добро, но греховното любопитство води до голяма опасност. Трябва да ги научим каква е разликата.

4. ПРЕДУПРЕЖДАВАЙТЕ ЗА ОПАСНОСТТА

Соломон трезво предупреждава сина си за опасностите, които грехът крие. Той го учи, че преследването на прелъстителна жена, може да открадне невинността, честта, репутацията, здравето, препитанието и дори самия живот (Пр. 5:7-14). Тези, които му се поддават, се „погубват“. Резултатът ще бъде нараняване, безчестие и... гибел (Пр. 6:32-33; 7:23). Затова трябва да предупреждаваме нашите синове и дъщери. Когато са изкушавани от Сатана, ние трябва да ги предупреждаваме за неговите намерения. Не омаловажавайте опасностите от порнографията – това е сатанинско ученичество. Сатана използва порнографията, за да събуди тъмни привързаности и да наруши неврологичното развитие. Чрез порнографията ни учи да унижаваме другите хора, като ги възприемаме като обекти на консумация, а не като близки, които да обичаме. Той ни убеждава, че сексуалното желание е апетит, който трябва да бъде задоволен, а не дар, който да използваме, за да служим на брачния си партньор. Той иска да обърка децата ни относно собствената им сексуалност и идентичност. Накратко, порнографията е отрова за душата. Грехът ни прави роби на собствените ни апетити. Соломон предупреждава за това, което наричаме пристрастяване, когато казва: „Беззаконникът е хванат от собствените си беззакония и връзките на греха му го държат“ (Пр. 5:22). Пристрастяването ни

дехуманизира, защото ние, без да обръщаме внимание на разума, следваме греха „както вол отива на клане“ (Пр. 7:22). Затова ние се присъединяваме към Соломон в предупреждението към нашите деца, че приемането на греха създава модели на поведение, които не могат да бъдат спрени. Колкото по-голямо става детето, толкова по-лесно може да свързва своите решения с последствията, които те носят в живота му. Намерете начин да споделите последствията в собствения ви живот, в живота на хората около вас или на личности от Писанието като Давид. Не бива да плашим децата си в желанието ни да станат святи, но трябва да ги предупредим за хитростите на Сатана.

5. ПОМОГНЕТЕ ИМ ДА ОГРАНИЧАВАТ ЖЕЛАНИЯТА СИ

Правилата и границите могат да помогнат на нашите деца да се борят с изкушенията, но няма оръжие, което да е по-мощно от правилно ориентираните привързаности. Правилата са предназначени да защитят нашите страсти, като ги насочват в правилната посока. Соломон инструктира сина си да намира сексуално удовлетворение в съпругата си: „Благословен да бъде източникът ти и утешавай се с жената на твоята младост... нейните гърди да те упоаят по всяко време, с любовта ѝ се наслаждай постоянно“ (Пр. 5:18-19). Песен на песните е пълна с думи, които може да предизвикат смущение. Защо? Защото Бог с радост дарява секса за удоволствие на съпруга и съпругата. Родителите трябва да учат децата си на добрите Божии замисли. Кажете им, че Бог е създал интимността, оргазма и романтичната привързаност. Напомнете им, че чрез брака Бог е осигурил място, където можем да се наслаждаваме и да изследваме нашите сексуални желания. Светът предлага на нашите деца мираж от бонбонени удоволствия, но Божии-

те планове са добри и удовлетворяващи. Да насочваме желанията си към съпруга или съпругата си е напълно уместно, но крайната цел на желанието отива по-далеч. Децата ни може никога да не създадат семейство. Техните съпрузи може да се разболеят и интимният им живот да се затрудни. Ето защо основната ни цел трябва да бъде да се радваме в Бога. Исус е заложил тази надежда в нас, когато казва: „Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога“ (Мат. 5:8). Най-важната причина да устояваме на изкушението е, за да опознаваме и да се наслаждаваме на Бога. Учете децата си да търсят радостта в Бога над всички други удоволствия.

6. МОДЕЛИРАЙТЕ ПОВЕДЕНИЕТО

Можете да защитите децата не само с действията си, но и с думите си. Родителите задават тона в дома с начина, по който самите те подхождат към развлеченията. Както казва Чарлз Спърджън: „Възпитавайте детето по пътя, по който трябва да върви, но бъдете сигурни, че самите вие вървите по този път“. Децата ми знаят, че моят телефон няма същите възможности като този на майка им. Нямам приложения за социални мрежи и не мога да търся всичко, което те искат от мен. Защо? Защото това ми помага да почитам Исус. Всяко от децата ми ме е питало защо телефонът ми е с ограничения и аз обяснявам, че не всичко в интернет е добро за нас и че се опитвам да се защита от греха по начин, какъвто за майка им не е необходим, защото тя има различна борба с греха. Божият замисъл е нашата ежедневна видима преданост към Него да повдига въпроси у хората около нас, което ни отваря врати да споделяме истината на Евангелието (Изм. 12:26; 13:14; Вт. 6:20). Същото се случва, когато седнем да гледаме филм.

Децата ми знаят, че проверяваме всеки филм, преди да го гледаме. Виждали са ме да пропускам десетки филми, които съм искал да гледам, защото съдържат информация, която не е полезна. Да проверяват текстове, приложения, предавания и всичко останало, което допускаме в живота си, се е превърнало във втора природа на нашите деца. По Божия милост в нашия дом възпитаваме култура, в която, разбира се, е възможно да се препънем в греха, но със сигурност това е доста по-трудно, защото мама и татко се опитват да покажат практически начини за избягване на греха в преследването на святост.

7. ИНСТАЛИРАЙТЕ ЗАЩИТА

Светът е устроен по такъв начин, че е лесно човек да греши, но е трудно да се стреми към святост. Съзнателните усилия да защитим нашите деца са неразделна част от правилното родителство. Екранните устройства не трябва да се дават на децата без обучение, потвърждение за зрялост и молитвено обмисляне. Когато дойде времето, трябва да се вслушаме в предупреждението на Соломон: „Дръж по-далеч от нея пътя си и не отивай близо до вратата на къщата ѝ“ (Пр. 5:8). Но предупреждението само по себе си не е достатъчно – трябва също да поставим граници, за да им помогнем да се подчиняват. В момента използваме шестстепенна защита, за да въз-

препятстваме навлизането на поквартира в нашия дом. Един приятел инсталира DNS филтър, за да защити Wi-Fi на нашето семейство от откровено поквартиряващи материали. На всички устройства е инсталиран родителски контрол. Премахнахме интернет браузъра от смарт-телевизора и системата за игри. Всички устройства имат инсталиран софтуер за наблюдение и филтриране (използваме Bark и Covenant eyes). Използваме Clear play за почти всички филми, които гледаме. За всичките ни деца се изисква парола, ако искат да изтеглят приложения на своите устройства.

Това са основните защити, които родителите могат да ползват. Може също да зададете напомнания за редовна проверка на устройствата на вашите деца и тяхното ползване. Когато децата ви започнат да си служат по-добре с технологиите, помолете ги да ви помогнат да защитите сърцата им от грях. Помолете ги да ви покажат как могат да преодолеят защитите, които сте инсталирали, и как да ги подобрите. Този разговор може да изисква малко работа, но е близо до сърцето на истинското родителство. Ние искаме не просто да поставяме правила и граници, а да го правим заедно с децата, задълбочавайки любовта си към Бог и един към друг.

8. НАСЪРЧАВАЙТЕ РАЗЛИЧНОСТТА

Докато следвате Иисус, вашите деца често ще изостават от връстниците си. Те ще се чувстват „различни“, което ще бъде трудно и за тях, и за вас. Родителите искат децата им да имат приятели и да бъдат харесвани от другите. Но знаем, че някои взаимоотношения могат да ги поквартият и да им попречат да ходят с Иисус (Пр. 1:15-16; 13:20; 1 Коринтяни 15:33). Понякога тяхната „различност“ ще изглежда потискащо и ограничаващо. Ще им липсват сериалите, за които всички говорят. Преспиването у приятели ще става без тях. Модните тенденции ще идват и ще си отиват, но те няма да участват в тях. Те няма да бъдат включвани в списъците с гости. Понякога ще се чувстват невидими. Родители, помогнете им да приемат различността си. Следването на Иисус по тесния път винаги има цена (Мат. 7:13-14; Лука 9:23-25) и те се нуждаят от вашата помощ, за да повярват, че истинската радост е в това да обичаш Христос, а не в това да бъдеш обичан от света (Йоан 15:11).

Ако сте християни, знаете колко трудна може да бъде тази борба. Разкажете им за случаите, в които сте се доверявали на Иисус в трудни времена. Бог може да използва сълзите и нощните разговори на децата, за да възпита дълбочина на характера. От тези сълзи и разговори с Бога се оформят млади мъже и жени, които ще влязат в света на телевизията, интернет, съблекалните, приятелствата и работата с почтеност, формирана в горнилото на различността. Това е и уникална възможност да им помогнем да открият съкровището на църквата. Божиите хора се нуждаят един от друг, за да осъществят своето поклонническо пътешествие през този тъмен свят. Молете се децата ви да създадат благочестиви приятелства и потърсете начини как вашата местна църква може да помогне на децата ви да растат в благочестие.

9. ДАЙТЕ ИМ ИИСУС

Ако децата ви стигнат до края на гимназията, без да са гледали порнография, това ще бъде чудо. Вероятността те да бъдат изложени на порнографски изображения статистически е почти сигурна. Казвам това не за да предизвикам страх, а за да насърча трезвеността. Какво да направите, ако децата ви гледат порнография?

Покажете им Иисус.

Те трябва да видят Онзи, Който дава милост на тези, които грешат. Покажете им Онзи, Който проля кръвта Си, умря и възкръсна, за да даде прошка, помощ, изцеление и надежда. Създайте атмосфера на благодат в дома си, която насочва децата ви към Иисус. Преди време една майка открила порнографски сайтове в историята на търсенията на дъщеря си. Сърцето ѝ се свило и от очите ѝ бликнали сълзи. Това бил един от най-лошите ѝ кошмари. След няколко минути молитва тя почукала на вратата на стаята на дъщеря си и седнала до нея. Задала няколко въпроса и дъщеря ѝ признала, че чула приятелите си да говорят за нещо сексуално и го потърсила няколко пъти в интернет. Тя казала, че знае, че това е грешно. Искала да говори с родителите си, но не знаела как да го направи. Плакали, молили се, говорили за видяното, търсили отговорите заедно и дъщерята решила, че през следващите няколко седмици няма да прекарва време пред компютъра. Взели решение да разговарят повече, да се молят повече и по-често да четат Библията заедно. Въпреки че изкушението все още оставало, дъщерята и родителите ѝ се борили заедно. Тя намерила сили да помага и на други приятели, които имали подобни проблеми. Чрез тази ситуация те научили как Бог използва злото на Сатана за вечно добро (Бит. 50:20; Рим. 8:28).

Моля се Бог да помогне на нас и на нашите деца да се облекчим на Иисус, Който ще ни даде вярата да устоим в един порнографски свят.

ВОДОРАВНО

1. Ирландски богослов от ранното Средновековие (ок. 810-877), автор на „Делението в природата“ 15. Главен град на Амон, превзет от Давид (II Цар. 12:26-31) 16. Новозаветен пророк, предсказал глада по времето на император Клавдий (Деян. 11:27-28) 17. Название, съдържащо се в две книги от Стария Завет, хроника. 19. Тропически циклон, буря 20. Роман от руския писател Владимир Набоков 22. Марка перилен препарат 23. Голяма стая, салон 24. Името, което Бог дава на Соломон при неговото раждане (II Цар. 12:25) 26. Отлагания по гърлото, резултат от заболяване 28. Канадски физик (1862-1948) 29. Идеалистична система от възгледи, ритуали и празници, изградена върху вяра в свръхестествени сили 31. Собственото име на ап. Петър 32. Нидерландски живописец (1582-1642) 34. Град на територията на Вениаминовото племе (Съд. 20 гл.) 35. Група хора, избрана да извърши определена дейност 37. Унгарски поет (1877-1919) 39. Призив, апел 40. Департамент във Франция 41. Глинен духов музикален инструмент 44. Сложен уред, механизъм 46. Планината, на която се установява Ноевият ковчег след потопа 47. Израилтянин, призван от Девора да поведе войските срещу ханаанците, водени от Сисара (Съд. 4 гл.) 48. Град в Киликия, родно място на Савел (Деян. 21:39)

Борислав Георгиев

ОТВЕСНО

1. Жената на управителя на Юдея, Феликс, която е дъщеря на Ирод Антипа I (Деян. 24:24) 2. Разгорещени въглища, буйна жар (Йоан 21:9) 3. Елипсовидно очертание 4. Полепнали сажди при горене 5. Ароматна подправка от изсушена дървесна кора, използвана за направа на мирото за помазание (Изм. 30:23) 6. Амореиски цар от рода на исполините (Втор. 3:4-5) 7. Вид каруца 8. Вярваща от църквата във Филипи (Фил. 4:2) 9. Забележителен еврейски пророк, взет жив на небето с огнена колесница 10. Един от петте основни филистимски градове (Иис. Нав. 11:22) 11. Месец от еврейския календар (III Цар. 8:2) 12. Японски театрален жанр 13. Християнин от Александрия, служил в Коринтската църква (I Кор. 3:4-6) 14. Растение, използвано в ритуала на Пасхата (Изм. 12:22) 18. Стопанство, чифлик 21. По-голямата дъщеря на Лаван, която става първа жена на Яков (Бит. 29:21 и сл.) 25. Тапицирано легло, канапе 27. Бащата на нечестивия Аман, враг на юдеите (Ест. 3:10) 30. Началото на мохамеданското летоброене 31. Сирийски началник на цар Адарезер (II Цар. 10:16) 33. Обидна дума за евреите, означаваща „празноглав“ (Мат. 5:22) 35. Голям куп сено 36. Спътник на Сатурн 38. Подарък 39. Кокалено кубче за игра 41. Израилтянин, който заедно с Аарон държи ръцете на Мойсей при битката с Амалик (Изм. 17:10 и сл.) 42. Планина в Германия 43. Название на петия месец от еврейския календар след Вавилонския плен 45. Марка български телефонни апарати.

1	2	3	4		5	6	7	8		9	10	11	12	13		14
15					16					17					18	
19							20		21					22		
23					24	25						26	27			
28			29	30							31					
32		33		34						35						36
		37	38						39						40	
	41				42		43		44					45		
46							47						48			

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ 4/2023

ВОДОРАВНО

1. Джон Скот Еригена 15. Рава 16. Агав 17. Летопис 19. Ураган 20. „Лолита“ 22. ОМО 23. Зала 24. Еидия 26. Налеп 28. Ив (Артур) 29. Религия 31. Симон 32. Лар (Питер ван) 34. Гавая 35. Комисия 37. Ади (Ендре) 39. Зов 40. Ен 41. Окарина 44. Апарат 46. Апарат 47. Барак 48. Тарс

По Библията на ББД Речник: Ади, Егир, Ен, Ив, Ит, Лар, Лолита, Но, Янус

ОТВЕСНО

1. Друзила 2. Жарава 3. Овал 4. Нагар 5. Канела 6. Ог 7. Талига 8. Еводия 9. Илия 10. Гет 11. Етанам 12. Но 13. Аполос 14. Исоп 18. Имение 21. Лия 25. Диван 27. Амидат 30. Егир 31. Совак 33. Рака 35. Копа 36. Янус 38. Дар 39. Зар 41. Ор 42. Ит 43. Ав 45. ТА

Благодаря ти, мамо

Благодаря ти, мамо,
за твоя топъл скут,
за майчиното рамо,
за майчиния труг.

За нежната закрила,
за кроткия ти глас,
за всичко, майко мила,
благодаря ти аз!

Благодаря ти още
за ясения ми ден,
за грижите ти нощем,
когато бдиш над мен.

Асен Босев

АБОНАМЕНТ ЗА СП. „ПРОЗОРЕЦ“:

www.fsnb.bg (раздел Абонамент)

ЗА ВРЪЗКА С РЕДАКЦИЯТА:

0888 32 17 04 | peyanski@gmail.com

И така, как да се избавим от идващия Божи гняв, който неминуемо ще постигне „онези, които не познават Бога, и онези, които не се покоряват на благовестието на нашия Господ Иисус“ (II Сол. 1:8)?

Има едно-единствено средство – 180-градусов обрат на мисленето и живота, защото всеки от нас се ражда, обърнал гръб на Бога.

Ето молитва, чрез която от цяло сърце можете да изразите пред Бога желанието си за този обрат:

Отче наш небесни, моля Те, прости ми всички грехове!

Признавам, че съм грешник, който заслужава Твоето осъждане, но вярвам, че на кръста Твоят Син Иисус понесе наказанието, което заслужавам, за да бъда и аз опростен.

Моля Те, влез в сърцето ми, новороди ме духовно и промени живота ми! Не искам вече да живея в грях пред Тебе.

От днес нататък Христос е моят Спасител и пълновластен Господар! В името на Господ Иисус, амин!

Ако сте се обърнали искрено с подобна молитва към Бога, имате пълно основание да приемете с вяра прошката, която Той е обещал да даде на всеки каещ се грешник.

Живейте до края на дните си верни на Бога! Това ще е възможно само ако четете всеки ден Библията, не преставате да общувате в молитва с Бога чрез Иисус Христос и израствате духовно, като посещавате редовно здрава, библейски основана църква.

Това ще Ви осигури небето!

Вечното Слово

**Възпитавай детето в пътя, по който трябва да върви,
и няма да се отклони от него дори когато остарее.**

Притчи 22:6

**Безумният презира поучението на баща си,
но който зачита поправлението, е благоразумен.**

Притчи 15:5